

NYÍRKÁTAI LURKÓ-KUCKÓ ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Jóváhagyta:

Lókodi Istvánné
Intézményvezető

Nyírkáta, 2022. szeptember 01.

TARTALOMJEGYZÉK

LEGITIMÁCIÓ.....	1
I. BEVEZETŐ.....	2
1. Az óvoda bemutatása.....	2
2. A pedagógiai program alapjául szolgáló jogszabályok.....	4
3. A pedagógiai programot meghatározó egyéb szabályozók.....	4
4. Ajánlás.....	4
II. HELYZETKÉP.....	6
1. Az intézmény jellemző adatai.....	6
2. Személyi feltételek.....	6
3. Tárgyi feltételek.....	7
III. A PROGRAM NEVELÉSFILÓZÓFIÁJA.....	9
1. Küldetésnyilatkozat.....	9
2. Partnereink igényei.....	10
3. Intézményi értékeink.....	10
IV. A PROGRAM KONCEPCIÓI.....	11
1. Gyermekkép.....	11
2. Óvodakép.....	12
3. Szülőkép.....	13
4. Pedagóguskép.....	13
V. ALAPELVEK, SPECIALITÁSOK.....	14
1. Az individualizáció és a szocializáció megvalósítása.....	14
2. Játék, játékirányítás.....	14
3. Konfliktuskezelés.....	15
4. Jutalmazás, büntetés alapelvei.....	15
VI. A PROGRAM CÉLJA.....	16
1. Az óvoda funkciói.....	16
2. A program célja.....	17
VII. A PROGRAM FELADATRENDSZERE.....	18
1. Az egészséges életmód alakítása.....	18
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	22
3. Az anyanyelvi nevelés megvalósítása.....	24
4. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	25
5. Kreativitás, képzelet.....	33
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	34
1. Az óvoda csoportszerkezete.....	34
2. Napirend.....	35
3. Heti rend.....	35
4. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének megszervezése.....	36
5. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált fejlesztése.....	37
6. A roma nemzetiséghez tartozó gyermekek kulturális nevelése.....	37
7. Udvari élet megszervezése.....	37
IX. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	38
1. Játék.....	38
2. Verselés, mesélés.....	40
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	42
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	44

5. Mozgás.....	46
6. A külső világ tevékeny megismerése – a környezet megismerésére nevelés.....	49
7. A külső világ tevékeny megismerése – matematikai tapasztalatok szerzése.....	50
8. Munka jellegű tevékenységek.....	54
9. Tanulás.....	56
X. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI.....	57
XI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	59
XII. SAJÁTOS FELADATOK.....	67
1. Gyermekvédelem az óvodában.....	68
2. Környezetvédelem az óvodában.....	69
XIII. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI.....	70

Az intézmény OM azonosítója:

202501

Legitimációs eljárás

Az óvoda Pedagógiai Programját a **Nevelőtestület** a köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdésében biztosított **döntési hatáskörében elfogadta.**

.....
Nevelőtestület nevében

Határozatszám:

Az óvoda Pedagógiai Programját **jóváhagyta:**
(Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC.
törvény 26. §. (1) alapján:

.....
Lókodi Istvánné

Intézményvezető

Határozatszám: 4/2022.

Az óvoda Pedagógiai Programját **Nyírkáta Község
Önkormányzatának Képviselő-testülete**, mint
fenntartó **jóváhagyta** (Nemzeti köznevelésről szóló
2011. évi CXC. törvény 26. §. (1).

Polgármester

Határozatszám: 55/2022.(IX.22.)

Intézményvezetői nyilatkozat

Az intézmény felelős vezetőjeként (Lókodi Istvánné) nyilatkozom, hogy a Nyírkáta Lurkó-kuckó Óvoda működését meghatározó Pedagógiai Program egyes részei a fenntartóra vonatkozóan többletkötelezettséget róznak, melyhez kérem a fenntartó egyetértését.

.....
Lókodi Istvánné

Intézményvezető

P.h. 1.

A Pedagógiai Program fejezetiben megfogalmazott feladatok megvalósításához szükséges **többletköltség tervezéséhez a fenntartó egyetértését adja.** (Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1.)

.....
A fenntartó egyetértő határozatának száma

55/2022.(IX.22.)

Polgármester

P.h.

A dokumentum jellege: Nyilvános. (A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1.)

A Pedagógiai Program **megtalálható:** Nyírkáta Község honlapján, a **www.nyirkata.hu** weboldalon, illetve az óvoda intézményvezetőjének irodájában.

Hatályos: 2022. szeptember 01-től.

Érvényes: A kihirdetés napjától, visszavonásig.

Verziószám: 4/2022.

Eredeti példányok száma: 4 db

Iktatószám: 207-62/2022

I. BEVEZETŐ

1. Az óvoda bemutatása

Nyírkátán az iskoláskor előtti intézményes nevelés kezdeteire vonatkozó hiteles források nem állnak rendelkezésre, csupán idős emberek elbeszéléseiből tudjuk, hogy a Horthy korszakban létezett óvoda, amely nyári menedékház formájában működött. Ez az intézmény egy féleresztes, nyitott építmény volt a községháza udvarán, és csak délig volt nyitva. Étkezést nem biztosított, a mezőkön dolgozó emberek gyermekei otthonról vittek tízórait. Az akkori óvónő egy dajka és egy főzőnő segítségével dolgozott.

1960-ban a helyi községi tanács önerőből épített fel egy egycsoportos óvodát, amelyben főzőkonyha is helyet kapott. Az óvoda szervezetileg a helyi általános iskolához tartozott. Nehéz időszak volt ez az óvoda életében, hiszen még a főzéshez szükséges vizet is a szomszédból kellett hordani. Télen december 15-től február 15-ig csak 13 óráig volt nyitva az intézmény, mivel ebben a két hónapban a főzés szünetelt. A gyermeklétszám folyamatosan emelkedett, és volt olyan nevelési év, amikor 50-nél is több gyermeket zsúfoltak be abba az egy csoportba.

1970-ben új korszak kezdődött a falu életében, mert Nyírkáta, Hodász és Kántorjánosi községek közös tanács fennhatósága alá kerültek, Hodász székhellyel. Az óvodát szervezetileg nem érintette, továbbra is a helyi iskolához tartozott, azonban a helyi tanács helyett a közös tanács lett a közvetlen irányító szerv. Az 1970-es év más szempontból is meghatározó volt az óvodára nézve, nevezetesen az, hogy az óvodát egy csoporttal bővítették, és az 55 férőhelyes intézményben három óvónő látta el a feladatokat.

Az óvoda életében igazi fordulópontot az 1976. év jelentett. Az akkori politikai környezet lehetőséget biztosított az óvodák és iskolák szervezeti szétválására. Az iskoláról való szervezeti leválás azonban a társközségek óvodáinak összevonását is jelentette, így egy újabb szervezeti struktúrával kellett megbirkózni az érintett óvodáknak és vezetőiknek. A három óvodának egy vezetője lett, aki folyamatosan ingázott a települések között. A három község iskola igazgatója 31 dolgozó munkakönyvét és személyi anyagát adta át az óvodavezetőnek. Ekkor 9 óvodai csoport működött a területen 279 gyermekkel és 14 óvónővel.

1990-ben, a rendszerváltozáskor a három község szétválásával megteremtődött községünk önálló közigazgatása. A falu két csoportos óvodája szervezetileg újra a helyi általános iskolához tartozott.

A gyermeklétszám emelkedett, e miatt óvodabővítésre volt szükség. A fenntartó pályázati forrásból létrehozta a harmadik csoportot, és az óvoda teljes felújítására is sor került 2004-ben. A 2005/2006-os nevelési évet már három csoporttal indítottuk.

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az iskolák – így a nyírkátai általános iskola is – állami fenntartásba került, amely változás óvodánkat is sok területen

érintette. 2013. január 1-től a községi könyvtár és művelődési ház intézményegységekkel összevonva, három vegyes életkorú csoporttal, Nyírkáta Bajza József Óvoda, Könyvtár és Művelődési Ház néven, a Nyírkáta Község Önkormányzata által fenntartott önálló költségvetési szervként jegyezte be a Magyar Államkincstár.

A jogszabályok turbulens változásainak következtében az intézmény újabb szervezeti átalakítás elé nézett. Létrejött az a kormányzati akarat, hogy a közművelődési és közkönyvtári feladatok ellátása a kistelepüléseken nem intézményes formában, hanem közösségi szintér keretei között, kötelező jelleggel működjenek.

Ebből következett, hogy 2022. szeptember 01-től a könyvtár és művelődési ház kivált az intézményből, és az óvoda megmaradva önálló költségvetési szervnek, csak óvodaként működik tovább.

A Bajza József nevet az új Községi Tér örökölte meg, az óvoda hivatalos neve pedig Nyírkáta Lurkó-kuckó Óvoda lett.

1999-től a jogszabályoknak megfelelően a magunk alkotta helyi program szerint végezzük pedagógiai munkánkat. A programot a gyakorlatba átültetve folyamatosan figyelemmel kísértük a megvalósíthatóságot, és többszöri átdolgozás után alakítottuk ki mostani arculatunkat.

Ahogy a program elnevezése is utal rá, nagy hangsúlyt helyezünk a partneri kapcsolatok kiépítésére, ápolására, hiszen céljainkat csak széles körű összefogással, egymást támogatva tudjuk csak megvalósítani.

Legfontosabb partnereink:

- Nyírkáta Község Önkormányzata, az óvoda fenntartója;
- Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmény, Gyermekjóléti Szolgálat;
- Vörösmarty Mihály Általános Iskola;
- Háziorvosi Szolgálat;
- Védőnői Szolgálat;
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mátészalkai **Megyei** Tagintézménye;
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mátészalkai **Járási** Tagintézménye;
- Mátészalkai Járási Hivatal;
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat;
- Oktatási Hivatal;
- Helyi történelmi egyházak (református, görögkatolikus),
- Pedagógiai Szakmai Szolgáltató,

- Civil szervezetekkel, különösen az „Együtt Segítsünk Egymáson Megyei Egyesület,
- Bajza József Integrált Közösségi Tér,
- Máltai Szeretetszolgálat,
- Családok, szülők

2. A pedagógiai program alapjául szolgáló jogszabályok

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, és annak módosításai,
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról;
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről;
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról;
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve kiadásáról;
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről;
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet iskola-egészségügyi ellátásról;
- 2013. évi CXXIX. törvény az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról;
- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól;
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről;
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról;
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról;

3. A pedagógiai programot meghatározó egyéb szabályozók:

- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve;
- A Nyírkáti Lurkó-kuckó Óvoda Szervezeti- és működési szabályzata; (55/2022. (IX. 22.)
- A Nyírkáti Lurkó-kuckó Óvoda Alapító okirata; (NYK/1384-2/2022.)

4. Ajánlás

Pedagógiai programunk megalkotásakor a helyi sajátosságokból indultunk ki. A községünkben élő óvodás korú gyermekek jelentős része hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű. A korábbi években e gyerekek jelentős hányada nem, vagy nagyon rendszertelenül járt óvodába. Egyik fontos törekvésünk volt az óvoda megszerettetése, a hátrányos helyzetű gyermekek minél magasabb arányban történő beóvodázása. Ennek érdekében óvodánk nyitott, oldott, családias légkört biztosít az ide járó kicsik számára.

A vegyes életkorú csoportok szervezésével lehetővé tesszük a testvérek, rokonok azonos csoportban való elhelyezését, ami számos más előnye mellett nagymértékben megkönnyíti az új gyermekek óvodai beszoktatását.

Az óvodák, így a mi óvodánk számára is az 1999/2000. nevelési évtől jogszabályi kötelezettség a helyi program használata. Munkánk során adaptálhatunk mások által megírt programot, vagy dolgozhatunk saját program alapján.

Óvodánk nevelőtestülete a saját magunk által elkészített helyi program használatának a híve, így 1999. óta saját program alapján látjuk el a pedagógiai feladatokat.

A helyi program neve: „Kéz a kézben” Pedagógiai Program

A program többször is átdolgozásra került, a jogszabályi kívánalmakhoz, illetve a helyi sajátosságokban bekövetkezett változásokhoz igazodva, vagyis ugyanannak a programnak a különböző verziói voltak vannak használatban.

- **1. Verzió:** Bevezetése 1999/2000. nevelési évtől. Ettől az időtől lett kötelező a helyi pedagógiai program használata. Alapja az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet.
- **2. Verzió:** Az Óvodai nevelés országos alapprogramját módosító 255/2009. (XI. 20.) Korm. rendelet új irányelveket fogalmazott meg, amelyek szükségessé tették a helyi programok felülvizsgálatát, és a módosítását. A módosított helyi programot a 2010/2011. nevelési évtől kellett alkalmazni.
- **3. Verzió:** A Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében a 2013. január 01-től az iskolák túlnyomó többsége állami fenntartásba került, ekkor lett óvodánk nem csak szakmailag, hanem szervezetileg is önálló. A fenntartó helyi önkormányzat ekkor csatolta az óvodához a községi könyvtár és művelődési házat, s lett közös igazgatású köznevelési intézmény. Ez az óvoda helyi pedagógiai programjának újbóli módosítását vonta maga után. A módosított programot 2013. szeptember 01-től alkalmaztuk.
- **4. Verzió:** Jelen program, amelynek átdolgozása újból az intézményünket érintő szervezeti változás miatt lett indokolt, mivel a könyvtár és művelődési ház közösségi tér lesz 2022. szeptember 01-től. A szervezeti átalakítás örve alatt nevet is változtattunk, így a korábbi Nyírkáti Bajza József Óvoda, Könyvtár és Művelődési Ház elnevezés helyett Nyírkáta Község Képviselő-testülete áldásával a Nyírkáti Lurkó-kuckó Óvoda nevet kaptuk.

Pedagógiai programunk részét képezi a integrált pedagógiai rendszer, a pedagógiai programmal egybeszerkesztett – eddig különálló programként funkcionáló – egészségfejlesztési program, és jellemzője a kompetencia alapú óvodai nevelés is a helyi lehetőségek figyelembe vételével.

Helyi adottságainkat és lehetőségeinket szem előtt tartásával a tervező munkára nagy hangsúlyt fektetünk, és a 2013/2014-es nevelési évtől a projekttervezés váltotta fel a korábbi, szétdarabolt napirendet eredményező tervezést. Ehhez igazodik saját szerkesztésű csoportnaplónk is, amelyben helye van minden – a csoportok életét érintő – fontos adatnak, eseménynek, a projekttervek rögzítésének.

Erősségeink a családi légkör kialakítása, a gyerekeknek nyújtott érzelmi biztonság, a mozgásfejlesztés, a szűkebb és tágabb környezet megismerése, felfedeztetése, a környezet védelmére, a különbözőségek tiszteletére nevelés, az egyéni szükségletekre figyelés.

- Ajánljuk minden szülőnek, aki preferálja a vegyes életkorú csoportokat;
- Azoknak, akiknek fontos, hogy gyermeküket olyan szeretetteljes óvodai légkör vegye körül, amelyben fejlődése maximálisan biztosítva van;
- Azoknak, akiknek fontos a család és az óvoda kapcsolatára épülő együttnevelés;
- Azoknak, akik a mi óvodánkban érzik biztonságban gyermekeiket;
- Ajánljuk azoknak az általános iskoláknak, amelyekbe óvodásaink majdan beiratkoznak, mert az óvodánkból hozzájuk kerülő gyerekek biztos alappal rendelkeznek a sikeres iskolai tanuláshoz;
- Ajánljuk fenntartónknak, Nyírkáta Község Önkormányzatának, mert a program – bár tartalmaz némi többletkötelezettséget – de alapvetően nem igényel túlzott anyagi ráfordítást.

II. HELYZETKÉP

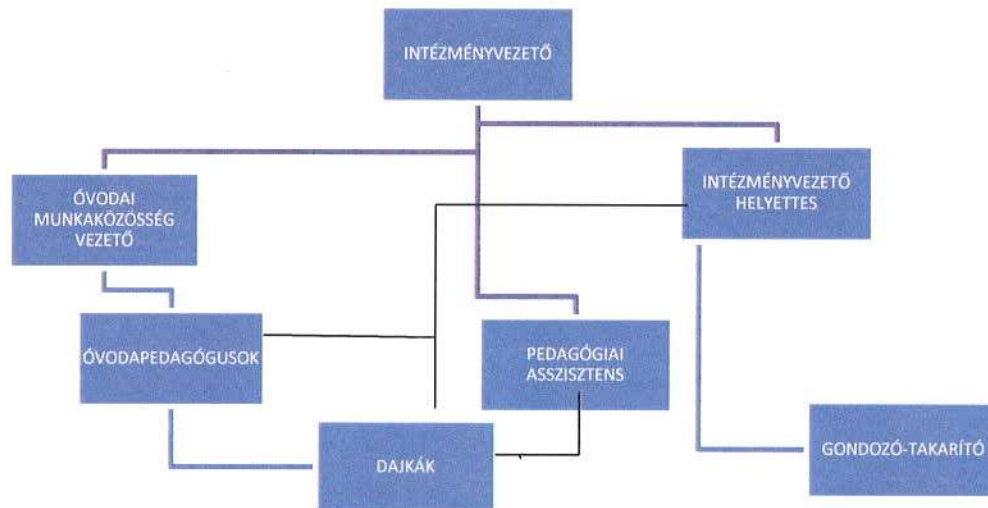
1. Az intézmény jellemző adatai:

Az intézmény hivatalos elnevezése:	Nyírkáta Lurkó-kuckó Óvoda	
Az óvoda címe:	4333 Nyírkáta, Petőfi köz 7.	
Telefonszáma:	44/350-147	
E-mail:	nyirkata.lurkokucko@gmail.com	
OM azonosító:	202501	
Fenntartó:	Nyírkáta Község Önkormányzata	
Fenntartó címe:	4333 Nyírkáta, Kossuth u. 13.	
Fenntartó elérhetőségei:	Telefon:	44/550-560
	E-mail:	hivatal@nyirkata.hu
Óvodai csoportok száma:	3	
Férőhelyek száma:	75	
Felvehető maximális létszám:	90	

2. Személyi feltételek

Óvodánkban a személyi feltételek általában biztosítva vannak. Pedagógusokból szokott kevesebb lenni az előírtnál, de a hiányzó pedagóguslétszámot igyekszünk több nevelőmunkát segítővel munkatárssal betölteni, hogy legalább a gyermekek fizikai felügyelete ne sérüljön.

2.1. Intézményi hierarchia

2.2. Óvodapedagógusok

Az óvodapedagógusok mindegyike rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges óvodapedagógus szakképzettséggel, és a többségnek felsőfokú végzettsége van. Az utóbbi évek tapasztalatai szerint egyre kevésbé sikerül szakképzett óvodapedagógust találni az üres álláshelyekre, így azt a stratégiát követjük, hogy az intézményben dolgozó nevelőmunkát segítők közül az érdeklődőknek segítünk a főiskolára történő felvételi alkalmassági vizsgára felkészülni, s a bejutás után az immár főiskolai hallgatók gyakorlati képzésébe bekapcsolódni, azt mentori tevékenységekkel segíteni.

2.3. Nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak

A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak nem rendelkeznek pedagógus végzettséggel. Általában érettségizettek, vagy egyéb középfokú végzettségük van. Az alapvégzettségen felül alkalmazunk érettségire, vagy egyéb középfokú alapképesítésre épülő OKJ-s tanfolyammal rendelkező munkatársat is.

3. Tárgyi feltételek

3.1. Az óvoda telke

Az óvoda telkének nagysága:	6421 m ²
Ebből kert:	4217 m ²
Udvar:	1890 m ²
Beépített alapterület:	314,7 m ²

3.2. Az óvoda épülete, felszereltsége:

A gyermeklétszám folyamatos emelkedése miatt 2004-ben az óvoda bővítésére került sor, és a korábbi két csoport helyett a 2005/2006-os nevelési évtől három csoporttal működünk. A csoportszobák tágasak, szépen berendezettek. A gyermeköltözőkben 90 gyermek holmiját tudjuk elhelyezni. Az óvoda bővítésével, felújításával egy időben a főzőkonyha új helyre került, ahonnan ételszállító kocsival szállítjuk az ételt, és melegítő-tálaló konyhánkon adagoljuk ki. 2022. évben új tornaszoba építésére került sor, amelynek megvalósításával régi álmunk vált valóra.

A berendezés – ami a bővítéskor új volt, - ma már eléggé kopott, megfakult, de még stabilan kiszolgálja a gyermekek igényeit.

Szemléltető illetve játékeszközök nagy részét az óvodapedagógusok készítették és készítik folyamatosan, a különböző nevelési tartalmakhoz, célokhoz igazítva. Sokféle mozgásfejlesztő eszközzel – köztük Ayres-terápiás eszközökkel is – rendelkezünk. Az óvodai nevelés többi területéhez kapcsolódó eszközök szintén változatos tevékenységrendszert tesznek lehetővé a gyermekek számára. Felszereltségünk folyamatos megújításához, pótlásához a fenntartó biztosítja az anyagi forrásokat.

3.3. Szakkönyvek, folyóiratok

A napi munkánkhoz szükséges szakkönyvellátottságunk nagyon jónak mondható. 180 kötetes könyvtár áll a pedagógusok rendelkezésére. Rendszeresen jár a havonta megjelenő „Óvodai nevelés” című szakfolyóirat.

3.4. Udvar

Az udvar a három csoport számára elegendő nagyságú, egybefüggő. Felszíne füves és homokos. A mászóvár alatti terület 50 cm mélyen ütéscsillapító kavicsal van feltöltve a balesetek megelőzése miatt. A csoportok közösen használják az udvari játékokat. Udvari játékeszközök megfelelnek az Európai Unió követelményeknek és biztonsági előírásoknak.

4. A település jellemzői, demográfiai mutatók

Nyírkáta község valamivel több, mint 2000 fő lakost számlál. A lakosság életkori összetételére jellemző az aktív korúak magas száma; ők több, mint 1300 főt tesznek ki. A 18 éven aluliak 500-nál is többen vannak. A többi lakos 60 éven felüli.

A település a rendszerváltozástól kezdődően számottevő fejlődésen ment keresztül, de társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból, valamint a jelentős munkanélküliség miatt a kedvezményezett települések közé tartozik. Jelentős számú a roma nemzetiségű, akiknek többsége képzetlen.

A közmunka program központi elhatározásból adódóan egyre kevesebb embernek biztosít szűkös megélhetést, a rászoruló emberek önképzési hajlandósága nagyon alacsony szintű.

A helyi 8 évfolyamos általános iskola 2013. január 1-től állami fenntartásba került. Az önkormányzat fenntart egy „Öregek napközi otthonát”, egy három csoportos óvodát, egy főzőkonyhát, ezen kívül mezőőri szolgálatot, védőnői szolgálatot működtet, gondoskodik a közkönyvtári és közművelődési feladatok ellátásáról. A közmunkán kívül több mint 40 főt alkalmaz, így helyben az önkormányzat a legnagyobb munkáltató.

Magánvállalkozások is vannak a faluban; a fatelep 20 főt foglalkoztat, és többen komoly mezőgazdasági vállalkozást folytatnak.

Községünk azon települések közé tartozik, ahol nem csökkent, hanem nőtt a gyermeklétszám. A születések száma évek óta stabil, kb. 35-40 gyerek születik évente. Az óvodás korosztály száma általában 90 – 95 főre tehető.

Sajnos, a helyi óvodában elhelyezett gyermekek száma a születések magas számához viszonyítva jelenleg csökkenő tendenciát mutat, hiszen évről évre egyre több gyerek kerül nevelőszülőhöz. A családok óvodáztatási igényét mindig ki tudjuk elégíteni, férőhely hiány miatt senkit nem kellett eddig elutasítani.

III. A PROGRAM NEVELÉSFILÓZÓFIÁJA

1. Küldetésnyilatkozat

Mottó:

„Lehet, hogy elfelejtik, mit mondtál nekik,
de soha nem fogják elfelejteni,
hogyan érezték magukat szavaidtól.”
(Carl William Buehner)

Óvodánk nevelőtestületének minden tagja arra törekszik, hogy az óvodába lépő gyermeket úgy fogadja el, ahogy van. Óvodapedagógusaink a gyermekek sajátos szükségleteinek kielégítése, a bizonytalanság, a kiszolgáltatottság érzésének csökkentése illetve megszüntetése érdekében személyes, differenciált bánásmóddal fordulnak a gyermekek felé. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a hozzánk járó gyermekek jól érezzék magukat intézményünkben.

Ennek érdekében sokat teszünk azért, hogy a családokkal jó kapcsolatot alakítsunk ki, hiszen gyermekeink túlnyomó többsége itt találkozik először elemi szabályokkal, elfogadó, szerető nevelői attitűddel, ezért óvodai nevelésünk záloga a szülők bizalmának megnyerése, elvárásaik, igényeik megismerése.

Csoportjainkban olyan szeretetteljes, családias légkört, barátságos tárgyi környezetet teremtünk, amelyben a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődését magas szinten biztosítani tudjuk.

2. Partnereink igényei

Az elmúlt években jelentősen nőtt a hátrányos szociokulturális családi háttérrel rendelkező gyermekek száma. Ez olyan hatást gyakorolt és gyakorol óvodánkra, aminek következtében nem lehet elvárni a családoktól, hogy csak ők fogadják el egyoldalúan az óvoda értékrendjét; az óvodának is közelítenie kell a családi nevelés sajátosságai felé úgy, hogy az óvodai nevelés értékei se szoruljanak háttérbe.

A gyermekek túlnyomó többsége ingerszegény környezetből érkezik. Elsődleges vágyuk a játékeszközök birtoklása, az azokkal történő játék, vagyis játékszükségletük kielégítése. Ha ez megvalósul, akkor jól érzik magukat az óvodában. Erre eddig is nagy gondot fordítottunk, de az ehhez szükséges feltételek folyamatos biztosítása továbbra is fontos feladat.

A szülők egy része főleg szociális okokból járattja gyermekét óvodába, de egyre több szülőnek van igénye arra, hogy a gyermeke fejlődjön. Fontos elvárás még a gyermek testi épségének megőrzése, és a hátrányos megkülönböztetés minden formájának elutasítása. Azon családok száma is jelentős, akik gyakran igényelnek segítséget különböző ügyeik intézéséhez, amit óvodapedagógusaink jó szívvvel meg is tesznek.

Ami az iskola elvárásait illeti, annak legtöbbje az óvoda-iskola átmenet problematikájával van összefüggésben. Óvodánk pedagógusai minden évben bemutató foglalkozásra hívják meg az alsó tagozatos nevelőket, és az óvodapedagógusok is meglátogatják az elsős gyerekeket, hogy kölcsönösen tájékozódjanak egymás nevelési módszereiről, az óvodai tevékenységek és az iskolai életmód közelítésének lehetőségeiről.

Az önkormányzat mindent megtesz annak érdekében, hogy az óvodai nevelőmunka zökkenőmentes legyen, így jogos igénye az óvoda minél jobb kihasználtságára való törekvés, a hiányzások minimalizálása, a gazdaságos létszámarányok kialakítása. Az óvoda a gyermekek fejlettségéhez mérten aktív részese a község kulturális rendezvényeinek.

A fentiek alapján programunk nem érésre alapozó, hanem fejlesztő jellegű, a tevékenységközpontúság szem előtt tartásával. Az óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban óvodánkban hangsúlyos az iskolai életmódra való felkészítés.

3. Intézményi értékeink

3.1. A gyermekek maximális tisztelete:

- Alkotásait, építményeit megbecsüljük;
- Értékeit, pozitívumait kiemeljük, megerősítjük;
- Egyéni és életkori sajátosságait, érdeklődését figyelembe vesszük;
- Mondanivalóját meghallgatjuk;
- Problémáit komolyan vesszük;

Változatos tevékenységrendszert biztosítunk, amelyekben kipróbálhatja saját maga lehetőségeit, korlátait. Próbálkozásait értékeljük, megerősítőkkal ösztönözzük, vele örülünk sikereinek, ezáltal önbizalmát növeljük, hozzájárulunk a pozitív énkép alakulásához.

A játékos problémahelyzetekben megoldásokat kereshet, eljuthat a felfedezés öröméig, az „aha” élmény átéléséig. Építünk érdeklődésére, kíváncsiságára.

Meséltetéssel, élmények felidézésével, versmondással, dramatizálással fenntartjuk beszédkedvét, hogy alakuljon kifejező készsége, szárnyaljon képzelete, kielégüljön szereplésvágya.

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy az óvoda valamennyi dolgozója követhető modellt legyen a gyermekek számára minden területen, hiszen a gyermekek önkéntelenül is követik környezetük mintáit, amelyek előbb-utóbb személyiségük részévé válnak.

3.2 A szülőkkel való együttnevelés szolgálata

A szülő bekísérheti gyermekét az ajtóig, óvodába lépéskor pedig lehetővé tesszük az „anyás” beszoktatást, ha a gyermek azt igényli. Kezdeményezzük a gyermekekkel kapcsolatos problémák közös megoldását, és nyitottak vagyunk a szülők által felvetett javaslatok, ötletek befogadására.

Az integrált nevelés szellemének megfelelően minél több rendezvénybe, programba bevonjuk a szülőket, támaszkodunk segítségükre. Problémáikat átérezzük, ha szükséges, segítséget nyújtunk az óvoda feladatainak túlmutató nehézségek kezelésében (például nyomtatványok kitöltése, a megfelelő hivatalok felé irányítás, közbenjárás a Pedagógiai Szakszolgálatnál, egészségügyi intézménynél stb.)

3.3. Tisztességes magatartás

A szülőknek velünk megosztott bizalmas információit bizalmasan kezeljük (legyen az a gyermekkel vagy családdal kapcsolatos). A nevelőmunkát segítő alkalmazottak nem adhatnak felvilágosítást a gyermek előmeneteléről, csak a gondozás körébe tartozó eseményekről (táplálkozás, WC-használat, alvás, bevizelés, láz). A gyermeket foglalkoztató problémákat komolyan vesszük, azokat felismerjük, és ha a kompetenciánkba tartozik, orvosoljuk. A szülővel tapintatosan, de őszintén közöljük, ha bármilyen gond adódik a gyermek körül. (játékbaleset, higiénés problémák, a fejlődéssel összefüggő problémák stb.)

IV. A PROGRAM KONCEPCIÓI

1. Gyermekkép

„Mindegy, hogy képességeid mekkorák, fő, hogy a tőled telhető legjobbat formáld belőlük és általuk.”
(Weöres Sándor)

A gyermek fejlődő személyiség; fejlődését több tényező együttesen határozza meg. Ebből fakadóan a gyermekeknek egyénenként változó szükségleteik vannak.

Az Alapprogramban megfogalmazott irányelveknek megfelelően lehetővé tesszük az egyenlő hozzáférést minden gyermek számára; ez a településen élő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű óvodás korúak fejlesztéséhez, fejlődéséhez elengedhetetlen.

A gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Programunkkal óvodásainknak boldog, önfeledt gyermekkort szeretnénk biztosítani, amelyben:

- Kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak;
- Kedvük, igényeik szerint mozoghatnak;
- Átélik a mesék szárnyaló világát;
- Bábozhatnak, dramatizálhatnak;
- Minden nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a természeti és társadalmi környezetről, a számok, a mennyiségek birodalmáról;
- Játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől;
- Kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják;
- Figyelembe veszik a gyermek törvényeit is.

2. Óvodakép

„Nem lehet valakit valamire megtanítani, csak hozzásegíteni, hogy tudását maga szerezzék meg...”
(Galilei)

Óvodánkban nagyon fontos, hogy:

- Megismerjük gyermekeink testi, lelki, szellemi szükségleteit, s a vegyes csoportokban a három és hétéves gyermek egyaránt jól érezze magát azáltal, hogy egyénileg változó igényeit kielégítheti;
- Ehhez változatos, sokoldalú fejlődést elősegítő tevékenységekben részesüljön minden kisgyermek, amelyek által az óvodáskor végére tetterre készen várják az iskolai éveket;
- A kis és nagy döntések mindig a gyermekek szempontjai szerint dőljenek el;
- A csoportszobák barátságosak, otthonosak legyenek a jól ismert térrel, ahol mód van az együttlétre, de az elkülönülésre is;
- Gyermekeink olyan –szeretetteljes, derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben nevelkedjenek amelyben az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak empátiával, hitelességgel forduljanak a gyermekek felé;
- A gyermekek tanulják meg tőlünk, és érezzék meg, hogy „az életünk a környezetünk.”
- A gyermek érdekei mindenek felett álljanak.

3. Szülőkép

„A gyermekeknek egészséges környezetre van szükségük és a közösségben nem lehetnek egészségesek szülői támogatás nélkül.”
(Trish Magee)

A program használata során a szülők biztosítékot kapnak arra vonatkozóan, hogy:

- A program középpontjában a gyerekek áll;
- Figyelembe veszik gyermeke(i) egyéni és életkori sajátosságait;
- Gyermeke(i) számára olyan tudástartalmakat adnak át, amelyek megalapozzák az iskolai tanuláshoz szükséges kultúrtechnikákat;
- A hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van;
- Gyermekek nevelő, fejlesztő intézménybe jár;
- A szabad játék a nevelés fő eszköze;
- A gyermekével való közös gyűjtőmunkát közös élményfeldolgozás követi;
- Az óvoda elismeri a szülő elsődleges szerepét a gyermek nevelésében, és a családi nevelés értékeit maximálisan tiszteletben tartja;
- Az óvoda és a szülői ház kapcsolata szorosabbá válhat, megvalósulhat az együttnevelés;
- Gyermekeknek több saját élményben, tapasztalatszerzésben lesz része;
- A program figyelembe veszi a szülők észrevételeit is;
- Gyermekeknek olyan értékeket (hagyományörzés, hagyományápolás, anyanyelv, népdal, mese- és mondavilág, tisztelet, szeretet, megbecsülés, elfogadás, a közösségben való együttélés) közvetít, amelyek örök érvényűek.

4. Pedagóguskép

„A pedagógus király lehet a gyermek birodalmában, ha nem csak törvényeket talál ki, hanem figyelembe veszi a gyermek törvényeit is.”
(Ancsel Éva)

A program használata az óvodapedagógus számára lehetőséget ad:

- Az óvoda-iskola átmenet, az inkluzív pedagógia, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítésére;
- Az iskolára való felkészítés, az iskolaérettség újraértelmezésére;
- Az óvoda óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciójának új tartalommal való megtöltésére;
- A céltudatosabb, tervezettebb, hatékonyabb gondozó-, nevelő-, oktatómunka megélésére;
- Saját kompetens személyiséggé válási folyamatának a megsegítésére;
- A saját kompetenciáinak fejlesztésére (tudás, ismeret, attitűd);

- Olyan beállítódás generálására, amely a fejlesztés szükségessége iránti igényét ébren tartja;
- A pedagógusokkal szemben támasztott követelmények és szerepek teljesítésére, betöltésére;
- A kiegészítő szindrómájának elkerülésére.

V. ALAPELVEK, SPECIALITÁSAINK

1. Az individualizáció és a szocializáció megvalósítása

- Óvodánkban kissé hangsúlyosabb a szocializáció, mivel a gyermekek jelentős része a családban gyakorlatilag semmilyen szabályozáshoz nincs szoktatva.
- A spontán kialakuló helyzeteket kihasználva arra szoktatjuk őket, hogy legyenek udvariasak egymással és a felnőttekkel: ha kapnak valamit, köszönik meg, használják a „kérem” kifejezést, segítsenek a kisebbeknek az önkiszolgáló munkában, az ágynemű elrakásában, öltözködésben. Érkezéskor és távozáskor köszönünk a gyermeknek és szülőjének, s remélhetőleg szokássá válik az ő részükről is a köszönés.
- Nem csak a véletlenekre bízunk a szocializációs folyamatot, hanem tudatosan is teremtünk olyan szituációkat, amelyek ezt elősegítik: (drámapedagógia eszközei, kreativitást fejlesztő és szituációs játékok kezdeményezése)
- A szocializáció erősítése mellett azonban bátorítjuk és tiszteletben tartjuk az egyéni törekvéseket is. A gyermek önérvényesítését addig a mértékig fogadjuk el, ameddig nem veszélyezteti a saját és a többiek testi épségét, és nem sérti más gyermekek alapvető jogait (alkotásait nem rombolja össze, ételbe nem nyúl bele, azt nem veszi el, az alvó gyereket hagyja pihenni, illetve az óvoda berendezési tárgyait, eszközeit nem teszi tönkre (asztal, fal firkálása, játékok szándékos rongálása stb.))
- A kirekesztett gyermek státuszán úgy javítunk, hogy pozitívumait kiemeljük a többiek előtt. Példák: -„Te vagy az egyik legügyesebb (tornász stb...)”
„Ki az a jószívű, rendes gyerek, aki segít..., odaadja..., játszik vele? stb...”
Ötleketek adunk a többieknek, hogy miben segíthetne nekik ez a gyerek.

A kirekesztett gyerek több egyéni törődést, személyes bánásmódot igényel, azonban az óvodapedagógusnak ezt úgy kell belesimítania a mindennapokba, hogy a többiekből ne váltson ki ellenérzést. Mindig egy-egy lökést adunk az önbizalom növeléséhez: (például: „gyere, megmutatom, ezzel vagy azzal mit lehet játszani; ebből meg abból mit lehet készíteni”; a múltkor is nagyon ügyes voltál”; „megkérhetlek-e?” (valamilyen apró szívességre, megbízatásra); „szerinted jó lesz-e ez így?” stb.

2. Játék, játékírányítás

- Minden gyermeknek joga van befejezni az elkezdett játékot. Mit sem ér az olyan játékszer, amit folyton át kell adni valaki másnak. Az áhított játéokra vágyó

gyermeknek más játékot, tevékenységet ajánlunk fel, vagy arra ösztönözzük, hogy próbáljon udvariasan egyezkedni társával.

- Ha egy gyereknek adott pillanatban nincs kedve játszani semmivel – csak nézelődni szeretne – azt nyugodtan megteheti.
- Ha egy baráti társaság nem akarja befogadni a közjük vágyó gyermeket, azt nem erőltetjük, hanem megállapodunk a kulturált visszautasítás módjáról. (Például: „Ne haragudj, most nem tudunk veled játszani.” Vagy: „Ha ezt befejeztük (-tem), szólunk (-ok) neked” tb.
- Lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek a feszültségoldó, elhárító mechanizmusok alkalmazására. Bizonyos esetekben szemet hunyunk, ha megveri a babát, vagy püföli a gyurmát, hiszen ezzel jól levezetheti a benne lévő feszültséget, de mi magunk sohasem biztatjuk erre.
- Az óvodapedagógus játékidőben nincs mindig mozgásban, de a gyerek bármikor számíthat rá, odabújhat hozzá, lehet vele beszélgetni, vagy csak együtt figyelni, ha jólesik.
- Az óvodapedagógus a gyermek problémáját mindig komolyan veszi, s azt a lehető legkörülményesebben, leggyorsabban megpróbálja orvosolni.
- Ha nyugtalan a játék, az óvónő egy-egy ötlettel továbbblendíti, vagy más irányba tereli, ha szükséges, teljesen új játékot kezdeményez.

3. Konfliktuskezelés

A gyermekek egyik életkori sajátossága, hogy érzelmeik által vezéreltek. Ebből következően gyakran kerülnek kisebb-nagyobb konfliktusba társaikkal. A konfliktusok kezelése nem mindig egyszerű az óvodapedagógus számára, hiszen az összeütközések hátterében nagyon változatos okok húzódnak meg.

Óvodánk nevelőtestülete által leggyakrabban alkalmazott konfliktuskezelési technikák:

- A fizikai agresszió határozott leállítás, a felek szétválasztása, a további erőszak elhárítása, illetve megakadályozása;
- Alapos oknyomozás folytatása, s ennek ismeretében a legadekvátabb intézkedések meghozatala;
- A szemben álló gyerekek kibékítése; ez oldja a feszültséget, enyhít mindkét fél „felhúzott” lelkiállapotán, s csökkenti a bosszúvágyat;
- A megbocsájtásra, a nagylelkűség gesztusának gyakorlására nevelés, a rejtett bosszúvágy eloszlatásának megkísérlése azzal, hogy a sértett gyerek értésére adjuk, mennyire elítéljük XY tettét;
- Fontos alapelv, hogy soha „nem adjuk vissza”, hiszen ez további konfliktusok forrása, és nevelési céljainkkal ellentétes hatása van.

4. Jutalmazás, büntetés elvei

A jutalmazás és büntetés kérdése kidolgozatlan az óvodapedagógiában. A korábbi elképzelések szerint a jutalmazást csak a csoport egészére lehetett alkalmazni (például játékot kap az egész csoport). Ma, amikor az individualizációnak legalább annyi a létjogosultsága, mint a szocializációnak, felvetődik a kérdés, miért ne lehetne az egyes gyermeket is jutalmazni, hiszen a felnőttek világában is elismerik az egyéni teljesítményeket.

Mind a jutalmazással, mind a büntetéssel óvatosan kell bánni, mert a nevelő szándék könnyen visszajára fordulhat.

Mindkét nevelési módszer alkalmazásának sikere nagymértékben függ az óvónő pedagógiai kultúrájától, érzékétől.

A jutalmazás alapelvei óvodánkban:

- Ösztönző hatású, a gyermek vagy a csoport nevelésének ügyét előbbre viszi. Nem kap mindenki matricát, virágszirmot stb., mert van belőle elég, vagyis a jutalmazás mögött mindig van valamilyen teljesítmény.
- Mindig önmagához mérjük a gyereket. Egy kisebb gyereket jutalmazhatunk azért, mert szépen evett, és egy lobbanékony gyereket is, ha sikerült uralkodnia magán.
- Nem jár jutalom azért, mert a verekedős gyerek nem verekedett.
- A csoport jutalma lehet új játék, közös különleges program, élmény.

A büntetés alapelvei óvodánkban:

- A büntetés nem megtorlás. Itt is érvényes az ösztönző hatás, a tudatos nevelési célzat.
- Levegőzés, étel megvonásával sohasem büntetünk.
- A testi fenyítés egyetlen formája sem megengedhető.
- Legelfogadottabb büntetési mód: a gyermeket annyi percre vonjuk ki kedvenc tevékenységéből, ahány éves.

VI. A PROGRAM CÉLJA

1. Az óvoda funkciói

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvoda funkcióit a következőkben jelöli meg:

1.1. óvó-védő;

1.2. szociális;

1.3. nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Óvodánk az alapfunkciókon túl felvállalja:

1. A magyar népi kultúra értékeinek közvetítését, a magyar népszokások óvodai szinten megvalósítható formáinak beépítését a nevelés folyamatába.

2. A roma gyermekek roma kulturális nevelés keretében, magyar nyelven folyó óvodai nevelését.

3. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált óvodai nevelését, ezen belül:

3.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

3.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatait,

- **Mozgásszervi fogyatékos** (mozgáskorlátozott) gyermek integrált óvodai nevelése, ellátása. *Enyhébb, veleszületett vagy szerzett károsodás és/vagy funkciózavar esetén.*
- **Látási fogyatékos** (látássérült gyermek) integrált óvodai nevelése, ellátása: ezen belül: *gyengénlátó gyermekek* (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig).
- **Hallási fogyatékos** (hallássérült) gyermek integrált óvodai nevelése, ellátása, ezen belül: *nagyothalló gyermekek* csoportjai: *enyhe hallássérült:* hallásvesztés 30-45 dB, *középsúlyos hallássérült:* 45-65 dB közötti hallásvesztés.
- **Enyhe értelmi fogyatékos** gyermekek integrált óvodai nevelése, ellátása
- **Középsúlyos értelmi fogyatékos** gyermekek integrált óvodai nevelése
- **Beszéd- és nyelvi fejlődési zavarral küzdő gyermekek** óvodai nevelése, logopédiai ellátása.
- **Autizmus enyhébb formájával élő (Asperger kór) gyermekek** óvodai nevelése.
- **A fejlődés egyéb pszichés zavarával** (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) **küzdő gyermek** integrált óvodai nevelése, ellátása,

3.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek óvodai nevelését,

3.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek óvodai ellátását,

3.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai nevelését,

3.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátását.

2. A program célja:

2.1. A teljes gyermeki személyiség kibontakoztatása, sokoldalú, harmonikus fejlesztése tevékenységeken keresztül és tevékenységek által.

- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébren tartása és kielégítése, a kompetenciaérzés kialakítása, erősítése;
- Szellemileg és fizikailag aktív, derűs, harmonikus gyermeki személyiség formálása;

2.2. A 3 – 6 – 7 éves gyermekek felkészítése a társadalom életében való aktív szerepre.

- Kooperációra törekvő magatartás kibontakoztatása;
- Helyes nyelvhasználat, kulturált beszédmagatartás elsajátíttatása.

2.3. A roma nemzetiség kultúrájához kötődő hagyományok ápolásával:

- Önismeret gyarapítása;
- Tudatos építés a roma kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra, ezáltal a gyermekek sikeres iskolai előmenetelének megalapozása.

2.4. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterjének, önállóságának fejlesztése, személyes, bensőséges kapcsolat kialakításával érzelmi életük differenciáltabbá tétele, érzelmi biztonság erősítése.

VII. A PROGRAM FELADATRENDSZERE

1. Az egészséges életmód alakítása

„Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.”¹

Célja a gyermeki szervezet ellenálló képességének növelése, az egészség megőrzése, a gyermek testi jólétének, egészséges fejlődésének biztosítása.

1.1. A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése

A gyermekek gondozása az óvoda egyik alapvető és fontos feladata, amelyben valamennyi óvodai dolgozónak ugyanolyan feladatai vannak. A gyermek testi szükségleteinek kielégítése fontos lépcsőfok a felnőtt-gyermek kapcsolat megfelelő alakulásához, elmélyítéséhez. Ez megalapozza a gyermek óvodai miliőben való kellemes közérzetét.

A szükség szerinti tisztálkodás, bőrápolás, a nedves ruha azonnali lecserélése nagyon fontos, hiszen ezek elsődleges testi szükségletek, amelyek kielégítése növeli a gyermek komfort- és biztonságérzetét.

A mozgásigény kielégítéséhez megfelelő nagyságú teret biztosítunk elsősorban a szabadban, de rossz idő esetén is mindennap mozgunk a tornaszobában.

1.2. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlesztésére udvari és benti mozgásfejlesztő eszközök egyaránt rendelkezésre állnak.

Tízórai vagy ebéd előtt játékos mindennapos testnevelésen mozoghatnak a gyerekek.

Mindhárom csoportban heti két mozgástevékenység keretében ismerkedhetnek az óvodai testnevelés játékos mozgásrendszerével. A kis- és középső csoportosoknak az egyik, a nagycsoportosoknak mindkét tevékenységen kötelező a részvétel. A nagyoknak lehetőséget biztosítunk arra, hogy hetente egy alkalommal kortársaikkal együtt mozogjanak.

A szervezett mindennapos mozgás a gyermekcsoportokban elengedhetetlen. Ezek a néhány percig tartó mozgásos tevékenységek mindössze 5-10 percig tartanak, és általában mozgásos játékokból állnak. Ezek az alkalmak nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy minden gyermek szeressen mozogni.

A tapasztalatszerzési lehetőségeket igyekszünk minél többször a szabadban megszervezni (a külső világ tevékeny megismerése, énekes-mozgásos játékok.).

Az időjárástól függően rendszeres sétákat iktatunk be. Nyári időszakban permetező lábfürdőzés alkalmazásával segítjük elő a vizes edzés megvalósítását.

Minél több időt töltünk a szabadba a levegőn. A napfürdőzés során szem előtt tartjuk a fokozatosságot, a leégés elkerülésére fényvédő krémeket használunk, és árnyékos helyet biztosítunk. Gondoskodunk a fokozott folyadékigény kielégítéséről. A globális felmelegedést egyre kevésbé hagyhatjuk figyelmen kívül, így szabadban tartózkodás időintervallumát a korábbiaktól eltérő napszakban töltjük ki.

¹ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

1.3. A gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése

A levegőn való tartózkodást az esős, ködös, erősen szeles idő kivételével mindennap biztosítjuk.

Rendszeresen szervezünk futó-, fogó-, verseny-, és egyéb mozgásos játékokat, előre tervezetten és a gyermeki kezdeményezéseket is figyelembe véve.

1.4. A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

Az óvodában megbetegedett, belázasodott gyermek szülőjét a lehető legrövidebb időn belül értesítjük. A szülő akadályoztatása esetén a beteg gyermeket elkülönítjük, teáztatjuk, szükség esetén orvoshoz visszük, vagy orvost hívunk.

Játékos tevékenységeken keresztül bővítjük ismereteiket arról, hogy melyek az azok az ételek, italok, amelyek segítenek testük fejlődésében, az egészség megőrzésében, és melyek azok, amelyek ártanak szervezetünknek.

Gyakran szellőztetünk, főleg járványos időszakban, hogy lassítsuk a fertőzések terjedését.

1.5. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

1.5.1. Táplálkozás

- Gondoskodunk a gyermeki szervezet fejlődéséhez szükséges megfelelő mennyiségű és minőségű ételekről. Az élelmezésvezető felé javaslatokat fogalmazunk meg az étrend összeállításához.
- Mindennap biztosítunk nyers és friss zöldséget, vagy gyümölcsöt a kiétekezésekhez, vagy a főétekezéshez.
- A gyermekeket (és szülőket) bevonjuk zöldségek, gyümölcsök, csipkebogyó stb. gyűjtésébe, feldolgozásába (vitaminsaláták, gyógyteák készítése stb.)
- A gyermekek fokozott folyadékszükségletét kint és bent egyaránt folyamatosan kielégítjük.
- Két étkezés között minden étkezési lehetőséget kiiktatunk (pl. az otthonról hozott édességet), hogy a gyermekek - különösen a rossz étvágyúak – nagyobb készletet érezzenek az evésre.
- A gyermekeket arra ösztönözzük, hogy kóstolják meg az új ízeket, de nem erőltetjük rájuk a nem kívánt ételt.

Szokásalakítás:

- A szülőktől informálódunk a gyermek otthoni táplálkozási szokásairól. Nyílt napot szervezünk a szülők számára az óvodában folyó étkezési szokások megismerése céljából.

1.5.2. Öltözködés

- A szülők figyelmét felhívjuk a réteges öltözködés fontosságára.
- A kisebb gyerekek szüleit megkérjük, hogy tartsanak az óvodában egy öltözet váltóruhát, hogy szükség esetén át tudjuk öltöztetni a gyermeket.
- Sajnos, óvodánkban előfordul, hogy a gyerek felső ruházatán nem működik a cipzár, vagy hiányosak a gombok, esetleg nincs megfelelő lábbeli.
- Több olyan alapítvánnyal is kapcsolatban állunk, akik tudnak segíteni a ruhagondok enyhítésén, segítségükre a jövőben is számítunk.
- A váltócipő óvodánkban télen és nyáron egyaránt kötelező. Az eddigi tevékenységünknek köszönhetően nyitott papucsot már csak elvétve használnak a gyerekek, de ezen a téren is van még tennivaló, hiszen előfordul, hogy a váltócipő szorít, vagy túl nagy a gyerek lábára, vagy éppen nincs benne fűző, rossz a tépőzár stb.

Szokásalakítás

- Az öltözködésben egyéni fejlettségtől és igénytől függően segítünk a gyermekeknek, de fokozott önállóságra készítjük őket; elegendő időt hagyunk, és türelemmel kivárjuk, amíg sikerül valamely ruhadarab le- és felvétele.
- Következetes odafigyeléssel, sokszori figyelemfelhívással arra szoktatjuk őket, hogy ha fáznak vagy melegük van, a segítséget igénylők jelezzék, az önállóak segítsenek magukon, levetett holmijukat segítséggel, vagy önállóan a jelükkel ellátott zsákokban tárolják. Ha a ruha vagy a lábbeli át van nedvesedve, azt megszáritjuk a radiátoron.
- Az óvodás évek alatt fokozatosan önálló öltözködéssre szoktatjuk a gyermekeket; óvodáskor végére a teljes önállóság elérése a cél.

1.5.3. Testápolás, tisztálkodás

- Megtanítjuk a kézmosás technikáját, igény és szükség szerinti alkalmazását, a vízcsap rendeltetésszerű és a szappan helyes használatát.
- Felkeltjük igényüket a test többi részének tisztán tartása iránt is. Felhívjuk figyelmüket a tükörre, amelyben észrevehetik, ha maszatos az arcuk, karjuk.
- Elsajátíttatjuk a WC és WC-papír használatát, különös tekintettel a lányokra.
- A fiúkat arra szoktatjuk, hogy vizeléskor a WC-ülőkét hajtsák fel.
- Óvodánkban nem ritka az olyan gyermek, aki érzi ugyan, hogy zsebkendőre volna szüksége, mégsem használja azt. Fontos feladatunknak tartjuk a zsebkendő használatára iránti igény felkeltését, a zsebkendő helyes használatát következetesen gyakoroltatjuk.
- A fogmosás és fésülködés feltételeit fokozatosan megteremtjük.

Szokásalakítás

- A gyermekeknek a testápolással, tisztálkodással kapcsolatos tevékenységei is érzelmeik által vezéreltek. (pancsolás, játék a vízzel stb.). Ezt kihasználva állandó magyarázattal, példamutatással, szituációs játékokkal érzékeltejük a test tisztán tartásának fontosságát.

- A fenti tevékenységek részcselekvéseit következetesen gyakoroltatjuk, aminek eredménye, hogy kialakulnak és egyre automatikussá, majd szokássá válnak a cselekvéssorok.
- Arra törekszünk, hogy a kialakult szokások váljanak belső igénnyé a gyermekekben.

1.5.4. Pihenés, alvás

- Óvodánkban a pihenésre, alvásra fordított idő 2 óra. Ez idő alatt csendet, nyugalmat biztosítunk. A hozzánk járó gyermekek túlnyomó többsége otthon zajos családi környezetben él, és a gyakran éjszakába nyúló tévénézés miatt otthon nem tudnak eleget aludni, pihenni. Ez az oka annak, hogy a nagyobb gyermekek esetében is fokozott alvási igényt tapasztalunk az óvodában.
- A néha ágyba vizező, mélyen alvó gyermeket felébresztjük, hogy menjen a mosdóba.
- Elalvás előtt alaposan kiszellőztetjük a csoportszobát, megfelelő hőmérsékletet biztosítunk, a felesleges ruhadarabokat levetjük.
- A mesehallgatás előtti és utáni halk éneklés vagy kellemes zene, furulyaszó ellazítja a gyermekeket, és az így kialakult nyugodt légkörben élvezhetik a kellemes pihenést.
- Az ágyneműket egészségügyi okokból külön zsákban tároljuk, hogy ne érintkezzenek egymással.

1.6. A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

A különböző berendezési tárgyakat, udvari játékokat meghibásodás esetén minél hamarabb megjavíttatjuk, hogy elháruljon minden balesetveszély.

Az udvaron és a csoportszobában is olyan játékokat, eszközöket alkalmazunk, amelyek megfelelnek a biztonsági és egészségvédelmi követelményeknek, szabványoknak.

A gyerekeket arra szoktatjuk, hogy az udvari és benti mozgásfejlesztő és egyéb eszközöket rendeltetésszerűen használják; ezzel a magatartással tudnak vigyázni saját és mások testi épségére.

Az udvaron lévő játékok mindegyike mellett felnőtt ügyel.

Az udvart úgy alakítjuk ki, hogy megfelelő arányban legyen füves és homokos, valamint napos és árnyékos része. A mászóvár alatt elhelyezett ütőcsillapító kavicságy óvja a gyermekeket attól, hogy véletlen lepottyánáskor ne üssék meg magukat.

Az ivóvizet zárt, csappal ellátott termoszban az udvaron biztosítjuk, hogy a gyermekek folyadékszükségletét ki tudjuk elégíteni.

A homokozóban lévő homokot félévente kicseréljük.

Tolózárral, reteszeléssel gondoskodunk arról, hogy egyetlen gyermek se tudjon kiszaladni az utcára.

Az elektromos készülékeket a gyerekek nem használhatják. A csoportszobákban gondoskodunk a megfelelő világításról.

1.7. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

Egyik fontos feladatunk a környezettudatos magatartás megalapozása, az ehhez kapcsolódó szokások gyakorlása.

Szokásalakítás:

Szűkebb és tágabb környezetünk beazonosítása, településünk, országunk, a haza fogalmának elsajátítása.

Lehetőség szerint növények gondozása, a növényeknek a levegőtisztaság megőrzésében betöltött szerepe, a egyszerű kísérletek a szennyezett levegő szemléltetésével.

Séta során az eldobált szemét környezetre gyakorolt káros hatásainak érzékeltetése, a szelektív hulladékgyűjtők megfigyelése.

Az állatok szeretetére, védelmére nevelés átszövi az óvodai élet egészét. A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások minél sikeresebb alakításához a szülők megnyerése, bevonása.

1.8. Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok

Évenként fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálatot szervezünk, a megfelelő szakemberek közreműködésével.

A kiszűrt gyermekekről a szakemberek útmutatásainak megfelelően gondoskodunk az alapító okiratban felsorolt alapfeladatok figyelembe vételével.

A tartási hibák és a lábboltozat süllyedésének megelőzésére alkalmazható mozgásanyagot rendszeresen beiktatjuk a mozgás tevékenységekbe.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Az óvodás korú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.”²

2.1 Derűs, szeretetteljes légkör kialakítása, érzelmi biztonság megteremtése:

- Arra törekszünk, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező hatások érijék. Ha a gyermek igényli, lehetővé tesszük az anya jelenlétét a beszoktatás ideje alatt.
- Meleg-engedékeny nevelői attitűd megvalósításával a gyermek érzelmeit aktivizáljuk, az óvoda minden alkalmazottja pozitív érzelmi viszonyt alakít ki a gyermekekkel, és az alkalmazottak egymással való kapcsolatára is a kiegyensúlyozottság jellemző.
- Célunk, hogy a gyermekek közötti kapcsolatok is harmonikusan alakuljanak.
- A gyermekeket arra neveljük, hogy értsék meg és fogadják el, hogy nem vagyunk egyformák, mindannyian különbözünk egymástól.

² 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek társas szükségleteinek kielégítésére; például a barátok ülhetnek, fekkhetnek egymás mellett stb., ugyanakkor bátorítjuk az önkifejezés minden elfogadható formáját.

2.2 Szocializáció

- Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, ezen belül:
- Sétákat, kirándulásokat szervezünk a lehetőségek figyelembe vételével. Alkalmadtán betakarítási munkálatok során szerzünk tapasztalatokat az emberek tevékenységeiről (almaszedés, dióverés stb.)
- A szülők bevonásával gyűjtőmunkákat végzünk, gyűjteményeinket közösen dolgozzuk fel (termékek, termények, gyümölcsök, zöldségek, madáreleség, családi képek stb.)
- Részt veszünk községi rendezvényeken, óvodai ünnepeket szervezünk, amelyeken a gyerekek is szerepelnek. (
- Csoport hagyományokat teremtünk (születésnapok, gyertyagyújtás meséléskor, csoportnormák felállítása stb.), azokat gyakoroljuk, ápoljuk.
- Kooperációt igénylő tevékenységeket kínálunk a gyerekeknek (barkácsolás, nagyméretű alkotások létrehozása, mikrocsoportos tevékenységek), amelyekkel elősegítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, mint alkalmazkodó képesség, segítőkészség, önfegyelem, kitartás, feladattudat, figyelmesség stb. erősödését. Elemi ítéletalkotásra ösztönözzük őket (például mesehősök, csoporttársak tetteinek megítélése, családi történések feldolgozása családjátékon keresztül stb.
- Arra neveljük őket, hogy legyenek együtt érzőek a gyengébbel, ügyetlenebbel; bajba jutott társaikat ne nevéssék ki, ha elesnek, ha ágyba vizelnek, vagy véletlenül feldöntenek egy teli poharat.
- Fejlettségükhöz mérten segítsenek a kisebbeknek és a felnőtteknek. („Ki a jószívű, segítőkész?” „Ki tud nekem (vagy társának) segíteni?”) A segítő gyermeket minden esetben elismerjük a többiek előtt.
- Akaraterejüket, kitartásukat fejlesztjük drámajátékokkal, társas játékokkal, játékos feladatokkal a megerősítés, dicséret, elismerés, ösztönzés módszereinek alkalmazásával.

2.3. A szűkebb és tágabb környezet megismerése

- A szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet megismertetése a hazaszeretet alapja.
- Óvodán kívüli tevékenységekkel elősegítjük, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni az emberek és a természet világára, színekre, formákra.
- Tudatos tervező munkával és az alkalmi szituációkban is nagy hangsúlyt fektetünk a környezet védelmére nevelésre. (állatok, növények védelme, szemét elhelyezése)
- A vízzel való takarékos bánásmódra felhívjuk figyelmüket, az E-ON által kidolgozott „EnergiaKuckó” elnevezésű óvodai programot beépítjük projektjeinkbe.

- Egyszerű környezetvédelmi kísérleteket végzünk, hogy saját érzéseikkel győződjenek meg arról, mekkora pusztítást tudunk végezni, ha nem figyelünk a többi élőlényre, bolygónkra, a Földre.

2.4. Az óvodai alkalmazottak modell szerepe

- Az óvodás gyermek egyik jellemzője az utánzásos mintakövetés, az utánzással történő tanulás. Ezért nagyon fontos, hogy az óvodában milyen felnőttek veszik körül.
- Megjelenésünkkel, viselkedésünkkel utánzásra érdemes mintát nyújtunk a gyermekek számára. Minden alkalmazott praktikus, de ízléses öltözékben jelenik meg, használja a váltócipőt, kulturáltan étkezik, a házirendet betartja. A felnőttek abban is példát mutatnak a gyerekeknek, ahogyan egymásnak segítenek, például csoportszoba rendezése ágyazáskor stb.
- Helyes nyelvhasználatunkkal, kulturált beszédmagatartásunkkal, kommunikációval követhető mintaként állunk a gyermekek előtt. Egymással udvariasan, halkán beszélünk.

2.5. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését az óvodai integráció keretei között valósítjuk meg a Szakértői Bizottság által kiadott szakvélemény, és speciális szakember útmutatása szerinti egyénenkénti fejlesztési terv alapján.

3. Az anyanyelvi nevelés megvalósítása

A gyermek fejlettségének egyik fontos mutatója az anyanyelv, a beszéd valamint a kommunikáció fejlettsége.

Óvodánkban egyre több a mennyiségi és/vagy minőségi lemaradással küzdő gyermek. A gyerekek többsége a roma nemzetiséghez tartozik. Közöttük kevés az oláh cigány; őket otthon tanítják cigányul. A többiek azonban magyar anyanyelvűek.

Mind a roma, mind a nem roma gyermekek lemaradásai változatos tünetekben nyilvánulnak meg: (magatartási, beilleszkedési problémák, agresszivitás, hipermotilitás, hiperaktivitás, érzelmi deficit, korhoz képest általános tájékozottságbeli lemaradás stb.)

Intézményünkben egyik legmarkánsabb tünet a gyermekek jelentős hányadára jellemző nyelvi illetve beszédhiányosság:

- Szegényes szókincs;
- A kevés tapasztalati háttér és az otthoni ingerszegény környezet miatt mesék, történetek cselekményeinek meg nem értése;
- Kisebb-nagyobb mértékű beszédhibák;
- A családok által a „gyermekre aggatott” csúfnevek, amelyek a gyermek minimális tiszteletét is nélkülözik;
- Udvariatlan, durva beszédmagatartás („Hé!” „Mi van?” „Nesze!” stb.)

Fejlesztési lehetőségek:

3.1. A gyermek anyanyelvi fejlettségének, képességeinek felmérése

- Logopédiai szűrővizsgálat;
- Beszédállapot (óvodába lépéskor beszél – nem beszél);
- A hallás épségének praktikus megfigyelése;
- Kommunikáció fejlettsége: felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek közötti kapcsolat;
- Beszéd tartalom, beszéd kedv, beszéd indíték;
- Beszéd stílus, beszéd értés;
- Összefüggő beszéd- és kifejező képesség;
- Relációs viszonyok megértése, relációs szavak használata;
- Dysgrammatizmus;
- Gyűjtőfogalmak;
- Különbségek, hasonlóságok megfogalmazása;

Az óvodapedagógusok által végzett felmérés a Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer (DIFER) segítségével történik.

3.2. Szókincs bővítés

- A tevékenységek során elhangzó, de a gyermek számára ismeretlen szavak, kifejezések jelentésének elmagyarázása, esetleg képi megjelenítése, a szó gyakorlása verbális úton, majd beépítése a közös játékok során. (például: önálló mesemondás, csendjátékok feladattal, „robotnyelv”, „szóvonat”, stb.)
- Logopédiai ellátás: beszédhibák javítása szakember által, egyéni foglalkozások keretében. Otthoni és óvodai gyakorlás a logopédus útmutatása alapján.
- Az óvodai dolgozók modell szerepének szem előtt tartása: Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása. A „kérem”, „köszönöm”, „légy szíves”, „bocsánat” használatára neveljük a hozzánk járó gyermekeket. Hangsúlyt fektetünk a beszéd kedv fenntartására, és a gyermeket mindig meghallgatjuk. Hagyjuk érvényesülni a gyermeki kérdéseket, és azokra érthető válaszokat adunk.

Az anyanyelvi nevelés átszövi az óvodai élet egészét, ezért kiemelten szem előtt tartjuk a gyermekeket az óvodában körülvevő felnőttek helyes nyelvhasználatát, kulturált beszédmagatartását. A gyermek nyelvi- és beszédhibáit sohasem ismétljük meg, hanem helyesen hangoztatjuk. Az anyanyelvi nevelés feladatai csak a családdal való szoros együttműködésben valósíthatók meg. A szülőkkel előadás, fórum keretében beszélgetünk az anyanyelvi nevelés fontosságáról.

4. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:

4.1 Az értelmi fejlesztést segítő változatos tevékenységrendszer

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve változatos tevékenységrendszert biztosítunk, amelyek révén tapasztalatokat szerezhettek a természeti és társadalmi környezetről. Tudatos tervező munka révén, helyi sajátosságainkat szem előtt tartva olyan témaprojekteket állítunk össze, amelyek elsősorban az évszakokhoz kötődnek. Ezeket kiegészítjük a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag” által kínált „Levegő”, „Tűz”, „Víz” és „Föld” témakörökkel. **(A „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ismertetője az 1. sz. mellékletben található).**

A projektek a gyermeki érdeklődést messzemenően figyelembe véve tetszés szerint bővíthetők, alakíthatók, megvalósításuk során lehetőség van a sokszori ismétlésre, a megszerzett tapasztalatok megszilárdítására. Erre az ad lehetőséget, hogy egy-egy projekt általában egy-két hétig is tarthat, de egy napos projekt is előfordul. Ügyelünk arra, hogy az aktuális projekten belül minden tevékenységi terület érvényesüljön. **(Projektminták a 2. sz. mellékletben találhatók.).**

4.2. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése

Az óvodában a sokféle élet- és játékhelyzet az óvodapedagógus számára megteremti annak a lehetőségét, hogy minél több információt szerezzen az egyénről, az egyes gyermek fejlettségéről. A célirányos fejlesztő munkához azonban pontos megismerésre is szükség van.

A gyermekek megismerésére az alábbi eszközöket alkalmazzuk:

- Családlátogatás a szülővel egyeztetett időpontban. Alapos környezettanulmány, amely elsősorban a pedagógiai munkához szükséges adatok gyűjtését foglalja magába. (Otthoni szokásai, kedvenc tevékenységei, családon belüli kapcsolatai, anamnézis felvétele stb.)
- A gyermeket megfigyeljük a játéktevékenységben, és a társaival való együttműködésben, egyéni feladatok teljesítése közben;
- Személyes, meghitt beszélgetéseket kezdeményezünk a gyermekkel;
- Rajzait, alkotásait elemezzük.

4.3. Értelmi képességek fejlesztése

4.3.1. Érzékelés, észlelés

a) Vizuális észlelés

Gestalt funkció: az alak kiemelése a háttérből fontos részképesség a betűk és a számok tanulásához.

- Rejtett figurák megkeresése;
- Alak- és formaállandóság: különböző formák azonosítása;
- Rész és egész viszonya (globális észlelés), hiányos rajzok kiegészítése;
- Pontozott ábra felismerése;
- Vonalkavalkád: több egymásra rajzolt ábra felismerése.

Analízis és szintézis: elemző látásmódra és bizonyos szempontok megragadására ösztönöz. Az olvasás tanulása során a szóalkotást, összeolvasást könnyíti meg.

- Ponthálón ábra másolása;
- Betűkereső: egy kiválasztott betű megkeresése egy szövegrészben.

Vizuális ritmus: a szabályfelismerő és szabályalkalmazó képességet, valamint a szabálytudatot fejleszti. Szükséges a decentrálás és az észlelés összehangoltabb működése.

Sorba rendezés: a sorrendi (szériális) emlékezetet mozgósítja, amely funkció az olvasástanuláshoz lesz nagyon fontos.

Csoportosítás, osztályozás, kategorizálás: a matematikai gondolkodást és a fogalmi fejlődést alapozza meg.

- Csoportosítások, szétválogatások spontán szempontok szerint;
- Csoportosítások, szétválogatások megadott szempontok szerint;
- Oda nem illő formák megtalálása.

b) Akusztikus észlelés

Gestalt-funkció: a fonémák, hangok kiemelése a szövegből vagy háttérzajból fontos részképesség, a betűtanulást segíti elő.

- Szókavalkád: három gyermek (vagy felnőtt) egyidejűleg mond például egy-egy gyümölcsnevet. Meg kell hallani az elhangzott szavakat;
- Elkezdett szó befejezése; dyslexia veszélyeztetettség jól mérhető.

Akusztikus differenciálás: szintén a betűtanuláshoz fontos. Hasonló hangzású, eltérő jelentésű szavak közötti különbség érzékelése. (például : gép-kép)

Analízis és szintézis: az összeolvasás és írás elsajátításában játszik fontos szerepet.

- Szótagokra, hangokra bontott szavak megértése (robotnyelv);
- Szóvonat: az utolsó szótaggal vagy hanggal kell új szót alkotni;
- Megkezdett szó befejezése.

Akusztikus ritmus: elősegíti, hogy a gyerek későbbeni olvasásában megjelenjen egy ritmicitás, ami a betűk gördülékenyebb felismerését és a szövegértést könnyebbé teszi.

Sorba rendezés, osztályozás: a jó hangsúlyozás, hanglejtés funkcióját és a megadott szempont szerinti szótalálás képességét fejleszti.

c) Tapintásos (haptikus) észlelés

Jelentősége:

„Olyan műveletek jelennek meg, melyek megalapozzák, illetve erősítik a más modalításban (vizualitás, hallás) szintén megjelenő műveleteket.”³

Egy kézbe vehető tárgyról többet lehet megtudni haptikus észlelés útján. (alakja, súlya, mérete, hőmérséklete, felülete, anyaga), mint látás útján. Ha e tulajdonságokat verbalizálni kell, az a fogalmi fejlődést alapozza meg.

Egy-egy összetettebb forma letapogatása több időbe telik, s részletekből kell felépíteni az egészet, hogy egy belső képet alkothasson az érzékelő. Ez a sorrendi (szériális) érzékelés, amelynek során a szintézis és a rövid idejű emlékezet mozgósítására van szükség. E folyamat hasonló az olvasáshoz, ahol szintén elemekből (betűk), s időben elhúzódó folyamat során kell szintetizálni a szavakat. A sorrendi emlékezet tehát megalapozhatja az olvasást.

A síkbeli formák tapintásos körberajzolásával alapvető mozdulatok rögzülnek a vizuális – poszturális testsémában, amelyek az íráshoz és a betűk megformálásához lesznek szükségesek.

Fejlesztése:

Gestalt-funkció: tárgyak felismerése tapintás útján; („Mi van a zsákban?”)

Összehasonlítás és megkülönböztetés: azonosságok és különbségek érzékeltetése. Különböző anyagféleségek, méretek, formák, súlyok, tárgyhőmérsékletek összehasonlítása.

Analízis-szintézis: Sorrendiség követése: egy időegység alatt nem megragadható, bonyolultabb forma felismerése, azonosítása.

- Rajz felismerése háton;
- Geometriai forma végigtapintása, s annak felismerése. A forma vizuális kiválasztása több más forma közül; nagyobbaktól elvárható a megnevezés.

Ritmusvisszaadás: testfelületre gyakorolt ritmikus nyomás visszaadása.

Soralkotás, csoportosítás: különböző tárgyakkal, eszközökkel, amelyek több szempont szerint is csoportosíthatók. „Folytasd a sort!” „Válogasd szét!”: érdes-sima; könnyű-nehéz; hideg-meleg-langyos stb.

d) Időérezékelés

³ Kelemen Lajos: *Képességmérés az óvodában I.* Kiadó: Poliforma Kft. 2001. 45. o.

Az értelmi képességek fejlődése jól lemérhető az időérzék fejlettségén. A hét napjainak, a hónapoknak, az évszakoknak és az időhatározó fogalmaknak az ismerete iskolaérettségi jelnek tekinthető.

Mutatós óra segítségével érzékelhetik a percek, az órák múlását. Az akarat edzésére is jó, hiszen a gyermek könnyebben kibír például öt percet, ha megmutatjuk a nagymutató helyzetét és azt a számot, ahová a mutatónak el kell jutni.

Az időbeli viszonyok megértése megalapozza a következtető, ok-okozati összefüggéseket felfogó gondolkodást.

Időrendiség felismerése:

- Napszakok érzékelése szituációs játékokban és képi szinten („Rakd sorrendbe, ahogy következnek egymás után!”)
- Évszakok érzékelése, felismerése tapasztalatok alapján és képi szinten. („Hogyan következnek egymás után?”)

Időt jelentő fogalmak elsajátítása – rákérdezés:

- Napszakokra;
- Évszakokra;
- A hét napjaira.
- Holnap- holnapután, tegnap-tegnapelőtt fogalmakra;
- Az óra, perc leolvasására.

Időbeli relációk megértése és helyes alkalmazása

Időhatározó szavak jelentésének megragadása és helyes alkalmazása:

- „Hogy mondanád másképp? <most>, <majd> stb.
- Mondat befejezése időhatározóval.

e) Térészlelés

Az írás és olvasás megtanulásához a gyermeknek tudnia kell tájékozódni a síkban, hiszen ez segíti elő a könyvben, füzetben való helyes haladási irány betartását, valamint kiküszöbölni a tükörírás veszélyét.

A relációs szavak ismerete és a szimmetria jelenségének megragadása iskolaérettséget tükröző jegy.

Téri tájékozódás a síkban:

- Labirintusból kivezetés;

- Négyzethálón formák elhelyezése a megadott mintának megfelelően;
- Ábrák tükörképének másolása.

Jobb-bal elkülönítése: Saját testrészéhez vagy egy mozdulathoz kötődően elkülöníti a jobb és bal oldalakat.

Relációs szavak

- Névutók ismerete és helyes használata (alá-fölé, előtt-mögött, alatt-fölött stb.);
- Térben vagy négyzetrácsos hálón haladás megadott instrukciók szerint;
- Helyre, irányra vonatkozó szavak ismerete, helyes használata (előre-hátra, jobbra-balra, keresztül, át, szélére, közepére stb.)

4.3.2. Emlékezet

a) Rövid távú emlékezet

A rövid idejű emlékezet fejlettsége meghatározó az olvasástanulásnál. Amikor a gyermek szavakat alkot, emlékeznie kell a kiolvasott betűkre, szótagokra. A mondatok megértése pedig akkor lesz sikeres, ha emlékszik a szavakra.

Felismerés:

Elolvasunk egy mesét, ezt követően szavakat mondunk, közöttük a mesében is előfordulókat, Felismeri-e, melyek azok a szavak, amelyeket a mesében hallott?

Kötetlen felidézés:

Különböző tárgyakat figyeltetünk meg a gyermekkel, majd letakarjuk. Kérjük, tetszés szerinti sorrendben mondja el, milyen tárgyakat látott.

Sorrendi (szériális) emlékezet:

- Vizuális (például: állatképek sorrendjének megfigyelése, majd felidézése emlékezetből).
- Akusztikus: (például: elhangzott szavak, számok sorrendben történő felidézése. <papagáj-játék>);
- Tapintásos: (például: tárgyak egymás után történő tapintása, majd felidézése.

b) Hosszú idejű emlékezet

„A hosszú idejű emlékezet fejlettsége, valamint a megértés (a motiváció és a figyelem mellett) a sikeres iskolai tanulás kulcsképeségeit jelenti a KLTE Pszichológiai Intézet Pedagógiai Pszichológia Tanszék munkatársainak kutatásai szerint. A hosszú idejű emlékezet és megértés együttesen vizsgálható és mérhető a hallott vagy látott mese, egyéb történet tartalmának visszaadásával. Minthogy a gyermek összefüggéseiben (kronológiai sorrend, ok-

okozati összefüggések) képes helyesen megragadni a történet lényegét, ezért logikus emlékezetnek is hívják ezt a funkciót.”⁴

Kognitív térkép:

Téri információ emlékezetben tartása és felidézése (például: „Hogyan, milyen útvonalon érkezel meg az óvodába?” – Elmondja, vagy megmutatja.

Logikai emlékezet:

Irodalmi művek, történetek visszaadása.

Általános tájékozottság: játékos feladatok keretében, és a szülőket is bevonva.

- Saját személyére, családtagjaira vonatkozó adatok (Hogy hívják, hol lakik, mikor született stb.)
- Szűkebb környezetére vonatkozó tájékozottság (mit tud az állatokról, járművekről, a lakóhelyéül szolgáló településről stb.)
- Speciális témában való jártasság: például: kiemelt érdeklődési terület. Ebben az esetben az óvodapedagógusok is tájékozódnak a témában, hogy a gyerek kérdéseire tudjanak válaszolni, illetve az óvoda gondoskodik a gyerek érdeklődésének megfelelő eszközökről (például: Dínós-könyv stb.)

4.3.3. Figyelem

A figyelem nem önálló funkció, csupán a többi funkció kísérőjeként jelenik meg, de nélkülözhetetlen a jó iskolai teljesítményhez.

a) Megfigyelőképesség

- „Mi változott meg?” játék;
- Különbségek, azonosságok felfedezése összehasonlítások során.

b) Figyelemösszpontosítás, koncentráció képessége:

Magában foglalja a figyelem tartósságára, terjedelmére, átvitelére vonatkozó megfigyeléseket. Minden olyan játékos feladat alkalmazása, amelynek megoldása nagy figyelmet igényel. (például: „Betűkereső: megadott idő alatt mennyi „b” vagy „d” betűt talál.

c) Figyelemmegosztás képessége:

- Formák, tárgyak szétválogatása közben számolunk vagy énekelünk, vagy kérdésekre válaszolnak a gyerekek;

⁴ Kelemen Lajos: *Képességmérés az óvodában I.* Kiadó: Poliforma Kft. 2001. 50. o.

- **Többszemponú osztályozás:** (például: „Gyűjtsd össze a kicsi, kör alakú, lyukas formákat!” stb.)

4.3.4. Fogalmi háló

A fogalmi fejlődés során a gyermek az egyes szavakat nem csak megérti és adekvátan alkalmazza, hanem a fogalmakat rendszerbe is szervezi. Mindeközben aktivizálódik szinte az összes gondolkodási művelet (általánosítás, konkretizálás, összehasonlítás, differenciálás).

A gyermek óvodáskor végére egy fogalomhoz több jellemzőt is képes rendelni, megérti és használja a gyűjtőfogalmakat, ami egy iskolaérett gyermektől el is várható.

a) Általánosítás:

A felsorolt elemeket a gyermek egy gyűjtőfogalom alá rendezi. (például: „Hogy mondanád együttesen: kés, villa, kanál?” stb.)

b) Konkretizálás:

Gyűjtőfogalom ismeretében a gyerek felsorolja a fogalomhoz tartozó elemeket. (például: „Sorolj fel szerszámokat!” stb.)

c) Összehasonlítás:

Differenciálás: azonosságok és különbségek felfedezése egy gyűjtőfogalom alá eső két elem esetében. (például: „Mi a közös bennük: kecske-tehén?” stb.) („Mi a különbség közöttük: kecske-tehén?” stb.)

4.3.5. Gondolkodás

A gyermek gondolkodási képességei tükrözik intellektusát is. A gondolkodás fejlődését nagymértékben elősegíti a gyermek értelmi adottságai mellett az érzelmileg kiegyensúlyozott és ingergazdag környezet.

A gyerek intellektusát az alábbiakban figyelhetjük meg és fejleszthetjük:

a) Általános tájékozottság: (lásd: hosszú idejű emlékezetnél leírtak).

b) Speciális tájékozottság: (lásd hosszú idejű emlékezetnél leírtak).

c) Problémamegoldó gondolkodás:

- Nyílt problémák: több megoldás is létezik. (divergens gondolkodás).

Mesét mondunk, amelyben a főhős problémahelyzetbe kerül, és a gyerektől kérünk megoldásokat. (például: „A királyfinak át kell kelnie az üveghegyen, de nagyon csúszós. Hogy juthat át?”)

- Zárt problémák: egy megoldás létezik (konvergens gondolkodás).

„Meg kell etetnünk tíz nyuszt, de csak hét répa van. Mennyit kell még hozzá felhozunk a kertből?”

d) Következtető gondolkodás:

Az oksági viszonyokat, összefüggéseket felismeri.

- Valós élethelyzetek tapasztalatai (például: ha hideg van, melegen öltözünk, mert különben meghűlnénk; „honnan tudjuk, hogy ősz, tél, tavasz, nyár van?”)
- Megkezdett (feltételt tartalmazó) mondat befejezése (például: „mi történne, ha...?”)

4.3.6. Számosság

a) Számsor ismerete:

- Mechanikus számlálás 0-tól....-ig;
- Mennyiségek megszámlálása 1-től-ig;
- Visszafelé számlálás 10-től - 0-ig;
- Az „egy az egyhez” összefüggések (hozzárendelések) felismerése;
- Tárgyak segítségével matematikai műveletek végzése (bontás, pótlás, összeadás, kivonás);
- A tő- és sorszámnevek elkülönítése.

b) Számfogalom

- A kimondott mennyiséget pontosan érti;
- Kettesével, esetleg hármassal számol;
- Verbális úton is képes matematikai műveleteket végezni.

5. Kreativitás, képzelet

A kreativitásnak kitüntetett szerepe van a képzőművészetekben, a problémamegoldó gondolkodás fejlődésében.

Óvodánkban minden nap lehetősége nyílik a gyerekeknek önkifejezésük, kreativitásuk kipróbálásához. Olyan eszköz- és tevékenységrendszer biztosítunk, amelyek segítségével szárnyalhat képzeletük, kiteljesedhet alkotó fantáziájuk. Az önkifejezésre gazdag lehetőségeket kínálunk; érdekes tevékenységek kezdeményezésével, ötletek adásával, esetleg mintaadással.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Az óvoda csoportszerkezete

A 2008/2009-es nevelési évtől vegyes összetételű csoportokat szerveztünk, mivel az életkor szerinti egyenlőtlen megoszlás miatt a homogén csoportok létrehozása nem lett volna célszerű (például 40 fős nagycsoport, 20 fős kiscsoport). Igaz, a vegyes csoportokban a különböző tevékenységek körültekintőbb szervező munkát igényelnek, de így is több az előnye, mint a hátránya.

A vegyes csoportok előnyei:

- A gyermekek jelentős része hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű. Sok családból egyszerre 2-3 gyerek is jár óvodába. A vegyes csoportok hasonlítanak leginkább a család szerkezetéhez, hiszen a testvérek együtt lehetnek. Így a kicsiknek nem okoz nagy megrázkódtatást a családból való kilépés, nagyobb a biztonságérzetük, ezáltal könnyebben beszkoknak.
- Felgyorsul a szocializáció, illetve a világ megismerése is. A sokszor ismétlődő, játékos tanulási helyzetekben a kisebbek sok újdonságot, ismeretet, információt hallhatnak az érettebb nagyoktól.
- A kötetlenség kiválóan megfelel a szabályozáshoz kevésbé szokott gyermekek életformájának, ugyanakkor a játékos tanulás lehetőséget ad nekik arra, hogy szabályokat, kötöttségeket is megszokják.
- Az „egyke” gyermekek számára a vegyes csoport a kortársakkal való együttélés sokféle élményét nyújtja. Olyan magatartásformákat sajátíthat el, amelyeket a szülő-gyermek kapcsolatban nem tud megtanulni. Személyisége gazdagodik az által, hogy mintakövető és mintaadó státuszt szerez.
- „Szemmel láthatóak” az egyéni fejlődésbeli különbségek, így az óvodapedagógus még hangsúlyosabban tudja kezelni, előtérbe helyezni a differenciált személyiségmegközelítést.

„A gyorsító hatások csak akkor érvényesülhetnek, ha az óvodapedagógus erősíti az érett minták adására képes gyermekek magatartását, és mintakövetésre ösztönzi a lassabban fejlődőket. A többlépcsős, egy feladat több szintre bontásával differenciáló fejlesztés minden gyermeknek megadja a lehetőséget arra, hogy önmaga bemért lehetőségei alapján választhasson. Az alacsonyabb szintű feladatok elvégzésének sikere növeli a gyermekek vállalkozó kedvét, s a nehezebb feladatok megoldására ösztönöznek.

Ez az egészséges önkorrekcióna törekvés, mint az egyént aktivizáló erő a kicsiknél nagyon jól nyomon követhető. Kitartóan korigálják produktumaikat, és az „én is tudom, én is akarom” hajtóerő nyomán belevágnak a nagyobb erőfeszítést igénylő helyzetekbe is. A nevelőmunka sokrétűbb, mert jelentős fejlődésbeli differenciákat kell kezelni, de az egyéni különbségek

tolerálása és egészséges határokon belül tartása az azonos életkorúaknál is érvényesítendő alapelv.”⁵

2. Napirend

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. Óvodánkban a napirendet a következők jellemzik:

- A legtöbb időt a játék tölti ki.
- Rugalmas: az aktualitásokhoz, az évszakok váltakozásaihoz, a különböző tevékenységekhez, eseményekhez, a gyermekek érdeklődéséhez igazítva változtatható.
- Csak az étkezések és a pihenés ideje kötött.

Javasolt óvodai napirend:

Tevékenység		A tevékenység megnevezése
Kezdet	Vége	
7.00	9.30	Gyülekezés, szabad- és irányított játék, folyamatos tisztálkodás és folyamatos tízórai
9.30	10.30	Kötelező és kötelezően választható tevékenységek, játékba integrált tanulási tevékenységek, (projektek megvalósítása), egyéni fejlesztés
10.30	11.45	Öltözködés, levegőzés, séta, óvodán kívüli tapasztalatszerző tevékenységek, udvari játékok
11.45	12.30	Vetkőzés, tisztálkodás, önkiszolgálás, ebéd
12.30	13.00	Teremrendezés, tisztálkodás, szellőztetés
13.00	14.45	Pihenés előtti zenehallgatás, mese, pihenés, alvás
14.45	15.30	Folyamatos ébresztő, teremrendezés, tisztálkodás, önkiszolgálás, uzsonna
15.30	16.30	Játék, kötetlen tevékenységek, egyéni fejlesztés hazamenésig
16.30	17.00	Játék összevontan az ügyeletes csoportban.

3. Hetirend

Pedagógiai szempontjaink, alapelveink a hetirend kialakításához:

- Elegendő időt hagyunk a játékokra.
- A három csoport tevékenységeit úgy szervezzük, hogy azok ne ütközzenek számottevően, mivel vannak közösen használt eszközeink is.
- Az aktualitásokat figyelembe véve a visszatérő tevékenységeket biztosítjuk (érzelmi biztonságot ad, fejleszti az időérzékletet).
- A tevékenységek arányait úgy alakítjuk ki, hogy azok évszakonként is változtathatók legyenek.

⁵ Dr. Deliné dr. Fráter Katalin: Integrált személyiségfejlesztés osztatlan óvodai csoportban. Óvóképző Főiskola gyakorló óvoda, Hajdúböszörmény, 1993. 11. o.

- Minden héten egy napra élmény-, tapasztalatszerző sétát, helyszíni megfigyelést szervezünk, amelyre alapozhatjuk a következő hét programját.
- A szervezett játékos mozgások minden korosztály számára kötelezőek.

Minta egy hetirend összeállításához:

Napok	Az állandó tevékenységek heti rendszere	Egyéb tevékenységek
Hétfő	Szabad- és irányított játékok. Mozgás nagyoknak. Heti projekt megvalósítása, kiemelten a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka hangsúlyával.	Szociális segítő munka külső szakember közreműködésével
Kedd	Szabad- és irányított játékok. Mindennapos testnevelés. Heti projekt megvalósítása, kiemelten a verselés, a külső világ tevékeny megismerése hangsúlyával.	Logopédia
Szerda	Szabad- és irányított játékok. Mozgás vegyes csoport számára. Heti projekt megvalósítása, kiemelten az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka hangsúlyával.	Görög katolikus hittan
Csütörtök	Szabad- és irányított játékok. Mindennapos testnevelés. Heti projekt megvalósítása, kiemelten a külső világ tevékeny megismerésében rejlő matematikai lehetőségek hangsúlyával.	Református hittan
Péntek	Szabad- és irányított játékok. Mindennapos testnevelés. Heti projekt megvalósítása, kiemelten a mesélés, a külső világ tevékeny megismerése hangsúlyával.	

4. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének megszervezése:

Az Alapító Okiratban és az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltak szem előtt tartásával a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Tagintézménye által kiadott vizsgálati véleményben szereplő útmutatás szerint, a sajátos

nevelési igénynek megfelelő szakember irányításával fejlesztő pedagógus végzi a rászoruló gyermekek fejlesztését.

A gyermek fejlesztési programja, fejlődése az e célra létrehozott egyéni fejlődési naplóban kerül rögzítésre.

5. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált fejlesztése

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az Óvodai integrációs program alkalmazásával olyan többletet kapnak, amelyeknek segítségével hátrányaik jelentősen csökkennek, és nő az esélyegyenlőség.

- A községben élő halmozottan hátrányos gyermekek minél nagyobb arányú beóvodázása.
- Középső csoportos kortól DIFER –mérés (Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer) elvégzése év elején. (Szeptember-október hónapokban).
- A mérés eredményeit minden gyermek rendelkezésére álló „Fejlődési mutató”-ban rögzítjük
- Az eredmények ismeretében személyre szóló fejlődési program kidolgozása, a gyermek fejlesztése több alkalommal. A foglalkozások anyagát, módszereit, eszközeit, tapasztalatait a fejlődési naplóban dokumentáljuk.
- Április-május hónapokban kerül sor az év végi (kimeneti) mérésre , majd kiszámítjuk az un. DIFER-indexet. Az iskola előtt állók fejlődési mutatóit átadjuk az iskolának.

6. A roma nemzetiséghez tartozó gyermekek kulturális nevelése

Ezen pont alatt több éven át tartó, fokozatos bevezetést értünk, hiszen e feladatok megvalósítása csak a szülői házzal, kisebbségi szervezetekkel való szoros együttműködésben képzelhető el.

Javaslataink:

Évente egy alkalommal romanap, illetve az ehhez kapcsolódó kulturális rendezvény szervezése az óvodában, melynek programját közösen az érintettek képviselőivel dolgozánk ki.

- Jellegzetes roma ételek főzése, kóstolása.
- Cigány táncok, dalok bemutatása, tanulása.
- Hagyományos foglalkozások, kézművesség megismertetése, a gyermekek bevonása.

7. Udvari élet megszervezése

7.1 Ügyelet

Az udvaron való tartózkodás nagy odafigyelést, felügyeletet igényel, hiszen az intenzívebb mozgásformák fokozott balesetveszélyt rejtenek magukban. Figyelünk arra, hogy a gyermekek a bonyolultabb mozgások gyakorlására alkalmas udvari játékeszközöket a rendeltetésüknek megfelelően használják.

Ennek érdekében udvari ügyeleti rendet alakítunk ki az alábbiak szerint:

- Mászóvár (mászófal, hinták, csúszda) : 5 felnőtt;
- Sárga babakáz, homokozó, rugós játékok: 1 felnőtt;
- Libikókák: 2 felnőtt
- Kék babakáz, homokozó: 1 felnőtt

7.2. Mozgásos játékok szervezése

Az udvari tartózkodás ideje alatt a három csoport óvónőpárosai napi váltásban mozgásos játékokat szerveznek, amelyekbe bármelyik csoportból bármelyik gyermek tetszése szerint bekapcsolódhat, illetve kiszállhat.

7.3. A homokozó játékok elrakása

A homokozó játékokat az erre a célra használt zsákokban, tartókban tároljuk és a kinti raktárban tartjuk.

A homokozó játékokat a délelőtti dajka készíti ki még a gyerekek udvarra menetele előtt.

A játékok összeszedését a gyerekek végzik az óvodapedagógus irányításával. A délutános dajka felelős a játékeszközök raktárba kerüléséért.

7.4. Védekezés a kiszáradás, meleg ellen

Csappal ellátott, fedett termoszban ivóvizet, és a gyerekek poharait kivisszük az udvarra. A termoszból csak felnőtt felügyelete mellett vehetnek vizet.

A másik lehetőség, hogy egy felnőtt bent marad, és ott fogadja a szomjas gyermekeket.

A gyerekek annyi vizet ihatnak, amennyit szervezetük igényel.

Ha a Meteorológiai Szolgálat előrejelzése szerint veszélyesen megnő az UV-sugárzás, akkor a gyerekek a korai, reggeli időben kint gyülekeznek, és a szabadban tartózkodás jótékony hatásait ebben az időben élvezhetik. Nagy hőségben a kellően leárnyékoltszobákban maradnak.

IX. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

1. Játék

A 3-7- éves korú gyermekek elsődleges tevékenysége a játék. „Elsődleges tevékenységnek azt a tevékenységet nevezzük, amely a személyiség fejlődését, állandó változását

eredményezi...ebben a tevékenységben nyilvánul meg legőszintebben, ebben figyelhető meg legjobban, ebben fejleszhető legeredményesebben a személyiség.”⁶

1.1. Az óvoda célja:

Színvonalasan játszani tudó, egymás mozgásterét, játékeszközeit tiszteletben tartó, a játékban együttműködésre törekvő, a játék által megerősödött pozitív magatartásformákat gyakorló gyermeki személyiség formálása.

1.2. Feladataink:

- Nyugodt légkör megteremtése;
- Elegendő hely és idő biztosítása;
- A játékeszközök folyamatos bővítése;
- A játék fejlődéséhez szükséges közös élményekről való gondoskodás;
- A gyermekek óvodán kívül szerzett tapasztalatainak, élményeinek megismerése;
- A játékirányítás módszereinek felelevenítése, továbbfejlesztése.

1.3. A tevékenység tartalma

3-4- éves korban:

Uralkodó játékfajta a gyakorló vagy funkciójáték. A gyermekeknek 3 éves koruk előtt már vannak tapasztalataik a játékszerek és eszközök rakosgatásában. Az óvodáskor kezdetén a kéttárgyas manipulációt felváltják a több tárgyval végzett játékok, amelyek a szerepjáték elemeit is magukban hordozzák.

A gyakorlójáték személyiségfejlesztő hatása az ismétlések, begyakorlások révén kiterjed a hang és a beszéd, a mozgás, a megismerő folyamatok, valamint a társas viszonyok fejlődésére.

Gyakorló játékok:

Eszközök rakosgatása, autók tologatása, test himbálása, hangok ismétlése (játék a hanggal), egy-egy szó sokszori ismétlése, és minden olyan mozgás, amelyek révén a gyermek bizonyos funkciókat begyakorol.

4-5 éves korban:

A legbonyolultabb játékfajta, a szerepjáték a jellemző. A gyermekeknek életkori sajátosságaiból fakadó lelki szükséglete a „mintha-helyzet” átélése. A szerepjáték színvonala, tartalma nagymértékben függ a gyermekek előzetes tapasztalataitól, élményeitől. Óvodánkban általában a falusi élettel kapcsolatos témák fejeződnek ki a szerepjátékokban, de gyakran

⁶ Balogh Éva: *Fejlesztéslélektan I.* 2. Kiadás. Debreceni Egyetem. Debrecen, 2005. 150. - 151. o.

megjelennek a családban zajló eseményekre utaló tartalmak is. A tévé műsorok, filmek hatása is markánsan kidomborodik a gyermekek játékában.

Példák szerepjátékokra:

Boltos, orvosos, fodrászos, vonatos, autóbuszos, főzőcske, anyukás, családjáték, rendőrös, katonás stb...

5-6-7- éves korban:

A nagyobb gyerekek már igénylik, szeretik a szabályjátékokat, a barkácsolást, a társasjátékot, a dramatizálást. Megfigyelhető, hogy néha a nagyok is játszanak gyakorlójátékokat. Ennek oka egyrészt a kisebbek játékába való bekapcsolódás, másrészt olyan új művelet begyakorlása, amely egy magasabb szintű cselekvéssor gyakorlásához szükséges.

1.4. A játékirányítás módszerei:

- „...van, amikor szemlélni kell a játékot;
- van, amikor hagyni kell a gyermekeket problémáik megoldásában;
- van, amikor segíteni kell;
- van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet;
- s an, amikor közbe kell avatkoznunk.

Mindezeknek az állításoknak az ellenkezője is igaz:

- van, amikor nem lehet csak szemlélni a játékot, a gyermekek számára megoldhatatlan helyzeteket;
- van, amikor nem szabad mindjárt a segítségükre sietni, mert éppen a játék keretében szokhatják meg a különböző problematikus helyzetek megoldását;
- van, amikor nincs ránk szükség;
- van, amikor helyettünk társaikkal vagy egyedül akarnak játszani, szemlélni, valamint cselekedni;
- van, amikor a gyermekek önállóan is képesek megvédeni igazukat.”⁷

2. Verselés, mesélés

„Az óvodás korú, 3-7 éves gyermekek előtt – a különböző művészeti területek mellett – a gyermekirodalmi alkotások, az irodalmi művekhez kapcsolódó egyéb irodalmi tevékenységek tárják fel az élet szépségét, derűjét, a holnap, a jövő elé tekintő optimista szemlélet, biztosítva számukra a vidámságot, a tréfát, a humort, az örömteli játékot és egyben a mindenki által átélhető esztétikai élményt. Az irodalmat – a szó, a nyelv művészetét – éppen ezért illeti meg kiváltságos hely az óvodai nevelésben.”⁸

2.1. A tevékenység célja:

⁷ Kovács György – Bakosi Éva: *Játék az óvodában*. Debrecen, 1995. 217.-218. o.

⁸ Dankó Ervinné: *Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban*. Dinasztia Kiadó, Budapest. 1996. 3. o.

A 3-6-7- éves gyermek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel. Távlatos cél az olvasóvá nevelés.

2.2. A tevékenység feladatai:

- Az irodalmi neveléshez szükséges eszköztár biztosítása;
- Módszertani ismeretek felelevenítése;
- A közvetíteni kívánt irodalmi anyag kiválasztása különös tekintettel a magyar és cigány népköltészeti alkotásokra;
- A ma élő modern magyar és cigány költők és meseírók gyermekeknek szóló alkotásai révén a kultúrák kölcsönhatásának biztosítása, a kisebbségi önzönosság megőrzésének elősegítése, a különbözőségek elfogadtatása;
- Külföldi nép- és műmesék, gyermekirodalmi alkotások megismertetése;
- A gyermeki személyiség fejlesztése a dramatizálás, bábozás eszközeivel;
- Az irodalmi tevékenységekhez szükséges feltételek (idő, hely, eszköz) mindennapi biztosítása.

2.3. A tevékenység tartalma:

3-4 éves korban:

A 3-4- éves gyermekek irodalmi anyagát a mozgással összekapcsolt népi mondókák, az egyszerű nyelvezetű, szerkezetű, kevés szereplős, cselekményes, illetve láncmesék alkotják. Kedvelik a ritmikus, rímes és zenei hatású rövid verseket is.

4-5- éves korban:

Érdeklődésüket a többfázisú szerkezettel bíró állatmesék, a novellisztikus-realisztikus mesék keltik fel. A rövid, szemléletes formában előadott reális történeteket is kedvelik. Ezek a műfajok egyre inkább szolgálják az erkölcsi fogalmak kialakítását. A mondókák tartalmasabbak, fonetikailag nehezebbek. Ez a korosztály élvezi legjobban a fiktív, halandzszerű szövegű kiolvasókat is. Egyes költői képekre is felfigyelnek, ha azok hangzásbeli élvezettel párosulnak.

5-6-7 éves korban:

Ekkor jön el az igazi mesehallgatás ideje. A sok mese hallgatásának eredményeképpen kialakul a gyermekek mesetudata, és ez az anyagválasztást is meghatározza. Szeretik a több szálon futó, bonyolultabb szerkezetű meséket, de szívesen hallgatják az igaztörténeteket, és a klasszikus meséket is. (Hófehérke és a hét törpe, Csipkerózsika stb.) Ez utóbbiaknál szempont,

hogy az eredeti történethez leginkább közelítő fordításúak legyenek. A tréfás, humoros mesék megértése pedig fontos fokmérője a gyermekek értelmi képességeinek, s az igazán fejlett nagycsoportos érti és élvezzi is ezeket.

Ebben a korban könnyen és gyorsan tanulnak meg összetettebb szóképeket tartalmazó verseket. A versanyag a népi mondókák mellett kibővül a szerepátadó, fogyó-gyarapodó játékokkal, párválasztó, felelgetős, tréfás mondókákkal,

A ritmikus, zenei hatású műköltészeti alkotások betervezése is kívánatos.

2.4. A tevékenység megszervezése:

Mesélésre, verselésre mindennap lehetőség van. A gyermekek gyakran kezdeményeznek vers- és mesemondást, amibe a többiek is bekapcsolódnak. Az óvónő által kezdeményezett irodalmi tevékenységeket csoportonként más-más szertartás kíséri (pl. mesélés előtt besötétítünk, gyertyát gyújtunk stb.). A foglalkozás kötetlen, a távol maradókkal a dajka játszik csendes játékot.

2.5. A fejlődés jellemzői óvodás kor végére:

- Kérik, várják a mesét, azt figyelemmel hallgatják, értik a történetet.
- Kedvenc meséik, mondókáik, verseik vannak. Ezeket a nap folyamán szívesen mondogatják, dramatizálják. Kiigazítják a felnőttet, ha kifelejt vagy felcserél valamit.
- Megjegyzik kedvenc hőseik nevét, értik a gyakran előforduló régies és népies kifejezéseket. Szívesen vállalkoznak mese-illetve versmondásra, önállóan is kitalálnak történeteket, meséket.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A 3-7 éves korú gyermekek önkéntelenül is odafigyelnek a szép éneklésre, a kellemes hangszeres zenére, s ők maguk is szívesen utánozzák környezetük zenei megnyilvánulásait.

3.1. A tevékenység célja:

- Zenei érdeklődés felkeltése, az éneklés megszerettetése;
- Zenei ízlés, esztétikai fogékonyság formálása;
- Zenei anyanyelv kialakulásának elősegítése, megalapozása;
- Hosszabb távon zeneértő, zenekedvelő személyiség kialakítása

3.2. A tevékenység feladatai:

- A mindennapos zenei tevékenységek feltételeinek biztosítása;
- Zenei élmények nyújtása;
- Magyar és cigány népi játékok megismertetésével, gyakorlásával zenei hagyományápolás;

- Zenei képességek fejlesztése (éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei alkotókészség, a zene befogadására való képesség).

3.3. A tevékenység tartalma:

- A magyar és cigány néphagyomány által őrzött mondókák, énekes gyermekjátékok;
- Műzenei vagy alkalmi gyermekdalok;
- Más népek gyermekdalai;
- Zenehallgatás céljából az óvónő (esetleg külső személy, zenekar) által előadott dalok énekléssel vagy hangszeren.

3-4 éves korban:

Elsősorban olyan mondókák, gyermekdalok, amelyeket az óvónő maga játszik a gyermekekkel (lovagoltatók, hőcögtetők, hintáztatók stb.). A kicsik a nekik szánt dalokat, mondókákat játékos mozdulatokkal kísérik. Eleinte állva vagy ülve játszik el a játékokat, később körbejárni is megtanulnak.

Ajánlott hangkészlet: „sz-m”, „l-sz-m”, „m-r-d”, „sz-m-r-d”, „d-l-sz”

Ajánlott zenehallgatási anyag: Egyszerű népdalok, műdalok énekes vagy hangszeres előadásban.

4-5 éves korban:

E korosztálynak leginkább a halandzsa szövegű mondókák, valamint az egyszerű (pl. párválasztó) körjátékok felelnek meg. Később ezek bonyolultabb mozgásokkal bővülnek (guggolás, taps, visszafordulás, páros körbejárás stb.). Középső csoportosokkal már szépen kivitelezhetőek változatos sorformák (csigavonal, kígyóvonal).

Ajánlott hangkészlet: „sz-m”, „l-sz-m”, „m-r-d”, „sz-m-d”, „sz-m-r-d”, „d-l-sz”, „m-r-d-l”

Ajánlott zenehallgatási anyag: Magyar népdalok, más népek dalai énekelve vagy hangszeren előadva. Több óvónő együttes előadását is nagyon élvezik.

5-6-7 éves korban:

A nagyobb gyerekek már a komplikáltabb mozgással, több szereplővel járó, nagyobb térben zajló dalos játékokat is szívesen sajátítják el; dupla kör, csoportos fogócska, sorgyarapodó, huncutkodó, egymást megréfáló játékok. Kedvelik a tizenhatodokat, szinkópákat tartalmazó mondókákat, dalokat is. Játék nélküli alkalmi dalok éneklésére is ez a korosztály a legalkalmasabb.

Ajánlott hangkészlet: „l-sz-m (fá),” „sz-m-r-d”, „l-sz-f-m-r-d”, „m-r-d-l-sz,” „sz-m”, „l-sz-m (fá)”, „sz-m-d (lá)”, „sz-m-r-d (fá)”, „l-sz-f-m-r-d”, „m-r-d-l-(ti)”, „m-r-d-l-sz”, „r-d-l-sz”

Ajánlott zenehallgatási anyag: Ugyanaz, mint az előző korosztályok zenehallgatási anyaga, kiegészítve többszólamú énekes és hangszeres zenékkal, kórusművekkel.

3.4. A tevékenység megszervezése:

Az éneklés, zenélés is jelen van mindennap, hiszen a gyermekek a sokat éneklő óvónőket utánozva maguk is szívesen dúdolgatnak játék közben. Az óvónői tudatos tervező munka alapján kezdeményez; a részvétel az éneklésen, zenehallgatáson, zenélésen szintén nem kötelező. A be nem kapcsolódó gyermekekkel a dajka játszik csendesen.

3.5. A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- Egyénileg és csoportosan is tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek. Önállóan kezdeményeznek dalos játékokat.
- A dalok, mondókák ritmusát és az egyenletes lüktetést összekapcsolják, a motívumok hosszát megérik.
- Szépen, egyöntetűen körbe járnak tapssal vagy a nélkül.
- Egyszerű tánclépéseket elsajátítanak.
- A ritmushangszereket megfelelően használják.
- Az óvónő vagy más által előadott énekes és hangszeres zenét élvezettel, figyelmesen hallgatják.
- Jól ismert dalokat kezdő vagy belső motívumról felismernek, érzékelik a szünetet.
- Értik és helyesen alkalmazzák a „magas-mély”, „halk-hangos”, „gyors-lassú” fogalompárokat.
- Szabályosan váltakozó hallható jelre képesek dalokat magukban és hangosan énekelni.
- Megkülönböztetik a környezet és a természet hangjait, a különböző zörejek finom különbségeit érzékelik.
- Jól ismert mondókákat, dalokat jellegzetes ritmusok alapján felismernek.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.”⁹

4.1. A tevékenység célja:

- Az ábrázoló tevékenységek megszerettetése, érdeklődés felkeltése az önkifejező művészetek iránt.

⁹ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- Esztétikai fogékonyság alakítása, gyönyörködtetés a saját és mások alkotásainak látványban testet öltő szépsége, harmóniája által.

4.2. A tevékenység feladatai:

- A mindennapi ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése (hely, idő, eszköz);
- A gyermekek megismertetése sokféle anyaggal, technikával; a magyar és cigány népművészet szín-és formavilágával;
- Esztétikus óvodai környezet kialakítása;
- Műalkotásokkal való találkozás lehetőségeinek felkutatása, a gyermekek számára alkalmas kiállítások megtekintése; **(az óvónő részéről fontos az előzetes tájékozódás!)**
- Alkotó fantáziát, vizuális emlékezetet mozgósító megelőző élmények biztosítása.

4.3. A tevékenység tartalma:

- Rajzolás színes és grafit ceruzával, zsírkrétával, aszfaltkrétával, filctollal;
- Festés ecsettel, ujjal, festékelés különböző technikákkal (nyomdázás, fröcskölés, hófestés, színes jég készítése stb.);
- Mintázás gyurmával, agyaggal, lisztgyurmával, homokkal, gipsszel);
- Barkácsolás termékekből, a természetben fellelhető anyagokból;
- Vizuális játékok (lengő-forgó mobilok) készítése;
- Képalakítás különböző technikákkal (vágás, ragasztás, montázs, kollázs stb.);
- Textilfigurák rongyból, cérnából stb.
- Népi kismesterségekkel való ismerkedés (gyöngyözés, szövés, fonás stb.)
- Építések, díszítő munkák. **(néhány anyag, eszköz, technika a 3. sz. mellékletben olvasható)**

4.4. A tevékenység megszervezése:

- Óvodánkban minden nap lehetősége van a gyermekeknek ábrázoló tevékenységekre saját döntéseik alapján, a saját maguk által választott eszközökkel;
- A hetirendben megjelölt napokon az óvodapedagógus is kezdeményez vizuális tevékenységeket, amelyeken a részvétel nem kötelező, de figyelemmel kísérjük azokat a gyermekeket, akik rendszeresen távol maradnak a foglalkozásoktól, és ösztönzőkkel, megerősítőkkal megpróbáljuk velük megszerettetni az ábrázoló tevékenységeket. A témaválasztás is önálló, az óvónők csupán témajavaslatok felvetésével segíti hozzá a gyermekeket a téma kiválasztásához.
- A gyermekek fejlettségüktől, késztetéseiktől, érdeklődésüktől függően alkothatnak emlékezetből élményeik alapján, elképzelésük szerint vagy természet után.
- Próbálkozhatnak minden alkotási cél nélkül, (irka-firka, festékfoltok stb.), s önállóan vagy segítséggel felfedezhetik, hogy „ez olyan, mintha...”;

- Minden gyermek munkája kikerül a folyosóra, hogy a szülő láthassa gyermeke munkáját. Aki haza szeretné vinni alkotását, az nyugodtan megteheti.

4.5. A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- Képesek élményeiket, elképzeléseiket képileg, plasztikusan megfogalmazni.
- Törekcszenek a jellemző jegyek kiemelésére;
- Emberábrázolásuk egyéni fejlettségüknek megfelelően részletező;
- Alkotásaikon érvényesülnek kedvenc színeik. Megjegyzik egy-két kevert szín összetevőit;
- Egymás munkájának alakulását figyelemmel kísérik, azokról és sajátjaikról is véleményt mondanak;
- A csoportszoba alkalmi díszítésében, átrendezésében tevékenyen részt vesznek, ötleteket fogalmaznak meg;
- Az eszközöket, anyagokat használat után helyre rakják, tisztítják.

5. Mozgás

„A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.”¹⁰

5.1. Az óvodai testnevelés célja:

Az egyéni adottságoknak és életkornak megfelelő mozgásformák minél tökéletesebb elsajátíttatása révén egészséges, edzett gyermeki szervezet kifejlesztése, harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása, a mozgás megszerettetése, a későbbi aktív, sportoló életmód megalapozása, ösztönzése.

5.2. Feladatok

- a mozgáshoz szükséges, egészséges, jó levegőjű tiszta környezet biztosítása;
- a különböző mozgások elsajátításának folyamán építeni kell a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére;
- A gyerekeknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyakorlatokat saját képességeik szintjén hajtsák végre (differenciált feladatadás),

¹⁰ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- Megfelelő öltözékről való gondoskodás;
- körültekintő szervezés (balesetveszély kiküszöbölése, holtidő minimálisra csökkentése).

5.3. A fejlesztés tartalma

I. Rendgyakorlatok:

- állások;
- testfordulatok;
- menet lépéstartással illetve ütemtartásos járás,
- alakzatok és alakzatváltoztatások.

II. Előkészítő gyakorlatok

- Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok (szabad-, kéziszer-, társas-, padgyakorlatok)
- Természetes gyakorlatok (természetes járás, különböző járásmódok)

III. Fő gyakorlatok

- torna vonatkozású fő gyakorlatok (természetes támaszgyakorlatok, talajtorna, függésgyakorlatok, szerugrások);
- atlétikai vonatkozású fő gyakorlatok (futások, ugrások, dobások);
- játék vonatkozású fő gyakorlatok (labdafogás, labdagurítás, labdadobás-elkapás, labdavezetés);
- testnevelési játékok (futó játékok, fogó játékok, versengések, sorversenyek, váltóversenyek)

5.4. Minta egy csoport heti mozgásos tevékenységének szervezésére

Szervezés → Napok ↓	Tevékenység	Résztevők	Ideje	Helye	Vezeti
Hétfő	Mozgás nagyoknak	3-6-7 évesek minden csoportból	Tízórai és ebéd között	Mozgásanyag tól függően tornaszoba vagy udvar	A soron következő óvodapedagógus + egy segítő
	Szervezett udvari mozgásos játék	Bárki bármelyik csoportból kedve szerinti ideig	Projekt után	Udvar	Adott napra beosztott óvónőpáros

Kedd	Mindennapos testnevelés	Minden gyermek	Tízórai vagy ebéd előtt	Csoportszoba, jó idő esetén udvar	Délelőttös óvónő + segítő
	Szervezett udvari mozgásos játék	Bárki bármelyik csoportból kedve szerinti ideig	Projekt után	Udvar	Adott napra beosztott óvónőpáros
Szerda	Mozgás vegyes csoport számára	Minden gyermek számára kötelező	Tízórai előtt	Mozgásanyagtól függően csoportszoba, vagy udvar	Délelőttös óvónő + segítő
	Szervezett udvari mozgásos játék	Szervezett udvari mozgásos játék	Projekt után	Udvar	Adott napra beosztott óvónőpáros
Csütörtök	Mindennapos testnevelés	Minden gyermek	Tízórai vagy ebéd előtt	Csoportszoba, jó idő esetén udvar	Délelőttös óvónő + segítő
	Szervezett udvari mozgásos játék	Szervezett udvari mozgásos játék	Projekt után	Udvar	Adott napra beosztott óvónőpáros
Péntek	Mindennapos testnevelés	Minden gyermek	Tízórai vagy ebéd előtt	Csoportszoba, jó idő esetén udvar	Délelőttös óvónő + segítő
	Szervezett udvari mozgásos játék	Szervezett udvari mozgásos játék	Projekt után	Udvar	Adott napra beosztott óvónőpáros

5.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A részselekvések automatizálódnak, kialakul a mozgáskészség;
- Fejlődnek a motoros képességek, (kondicionális – koordinációs képességek, mozgékonyág, hajlékonyág);
- Megértik az egyszerű vezényszavakat, kívánságra irányt tudnak változtatni;
- Ismerik a vonal, oszlop, kör alakzatokat, azokat szétszórt elhelyezkedésből is kialakítják;
- Kézzelel is képesek labdavezetésre;
- Kitartóak a futásban;
- Sor- és váltóversenyekben, mozgásos szabályjátékok során figyelem, gyorsaság, gyors reagáló képesség jellemzi őket;
- Növekszik testi erejük, állóképességük;
- Téri tájékozódó képességük fejlett;

- Vigyáznak saját és egymás testi épségére.

6. A külső világ tevékeny megismerése - a környezet megismerésére nevelés

A környezet megismerése nevelés elsősorban érzékszervi úton kínál tapasztalatszerzési lehetőséget a gyermekek számára, ezáltal bővíti ismereteiket, gazdagítja személyiségüket.

6.1. A környezet megismerésére nevelés célja:

A szűkebb és tágabb környezetét szerető, megbecsülő gyermeki személyiség kialakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

6.2. A környezet megismerésére nevelés feladatai:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése s környezet cselekvő felfedezése iránt;
- A környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása;
- Megfelelő mennyiségű élményszerzési lehetőség biztosítása.

6.3. A tevékenység tartalma:

6.3.1. A környezet megismerésére nevelés tartalmi elemei az **évszakok** szerinti rendező elv alapján kerülnek feldolgozásra.

6.3.2. Ezek egészülnek ki a **„Kompetencia alapú óvodai programcsomag”**-ban szereplő négy öselem, a „Levegő”, „Tűz”, „Víz”, „Föld” témaköreivel.

6.3.3. **„EnergiaKaland”** oktató program Magyarországon kifejlesztett és az óvodai gyakorlatban is kipróbált alapozó fejezete, melynek neve: **„EnergiaOvi”**.

Kapcsolódó tartalmak:

- Az évszakra jellemző időjárás, öltözködés összefüggései;
- A természet változásainak megfigyelése, jellemző jegyek, színek;
- Betakarítások, befőzések, palántázás, hajtatás, csíráztatás;
- Évszakhoz köthető gyümölcsök, zöldségek, virágok, ünnepek,
- Időt jelentő fogalmak; évszakok, hónapok, napszakok neve, a hét napjai. Mutatós óra révén ismerkedés az óra, a perc fogalmával; Az évszakok neve, körforgásukból levezetve az év fogalmának megragadása;
- Baromfiudvar, háziállatok megtekintése, kirándulás az állatkertbe, madáretetés;
- Bogarak, rovarok életének megfigyelése;
- Képeskönyvekben, természetfilmekben egzotikus állatok, hüllők, „régenvolt” állatok megtekintése;
- Levegő, tűz, víz érdekességei, szükségességük, veszélyeik;
- Bolygók, csillagok, a mi Földünk;
- A mi falunk, középületek;
- Falu, város, fővárosunk, hazánk Magyarország;
- Emberek világa: népek, nyelvek, zenék, foglalkozások, ételek, szokások;
- Testünk, testrészeink, érzékszerveink, egészség, betegség;

- A család fogalma, családtagok szerepe, személyes adatok (nagyobbaknak), vezetéknev, keresztnév, becenév megkülönböztetése;
- Közlekedés: gyalogos közlekedés, járművek falunk, városon, Budapesten;
- A gyermekek által kezdeményezett speciális témák, személyes élmények feldolgozása;
- Jeles napok: Föld napja, Állatok világnapja, Madarak és fák napja; Víz világnapja
- Hagyományápoláshoz köthető jeles napok: <Márton nap> , <Farsang> stb.
- „Mi az energia? – Energiaforrások”;
- „Honnan jön az energia? -Energia az óvodában”;
- „Energiatekarékoság – Energiapazarlás”;
- „Biztonsági szabályok és jó tanácsok”;

6.4. A tevékenység megszervezése:

Heti egy alkalommal a hetirendben megjelölt napon élményszerző séták, kirándulások szervezése. Ez utóbbi pénzfüggő! A részvétel minden gyermek számára kötelező. A tapasztalatok szerzése érdekében a foglalkozások jelentős részét a természetes helyszínekre szervezzük.

A csoportszobai feldolgozások alkalmával a középső- és nagycsoportosok számára a részvétel kötelező, a kicsik érdeklődésükhöz és fejlettségükhöz mérten kapcsolódhatnak be, vagy a dajka néni irányításával csendesesen tevékenykednek.

Többféle gyűjtőmunkát szervezünk, amelyben a családok aktív részvételére is számítunk.

6.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakul a környezethez való pozitív viszony;
- Időérzékük érezhetően fejlettebb, a térben biztonsággal eligazodnak;
- Kiemelik az évszakok jellemző jegyeit, ismerik a napszakokat, a napok, a hónapok nevét, helyes sorrendben felsorolják azokat;
- Személyes adataikat elsajátítják;
- A testséma ismerete pontos, a testrészeket, az érzékszerveket felismerik, megnevezik;
- Tudják a leggyakoribb házi- és vadon élő állatok nevét, a szinonimákat is ismerik (sertés-disznó, stb.)
- Megnevezik a környezetükben található gyümölcsöket, zöldségfélét, fákat, virágokat. Néhány déligyümölcsöt is ismernek;
- A fogalmakat rendszerbe szervezik;
- Értik és adekvátan használják a gyűjtőfogalmakat (állat, növény, evőeszköz, bútor stb.). Szókincsük gazdagodik;
- Beszédkészségük fejlettebb, beszédkedvük nő;
- Fokozottan tapasztalható a gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, absztrahálás, összehasonlítás, összefüggések felfogása, kiegészítés, konkretizálás, általánosítás) fejlődése.

7. A külső világ tevékeny megismerése – matematikai tapasztalatok szerzése

A gyermekek spontán szerzett matematikai tapasztalatai mellett az érdekes, tevékenykedtető, tudatosan szervezett matematikai tevékenységek élményt jelentenek az óvodások életében, és erőteljesen fejlesztik matematikai képességeiket.

7.1. A tevékenység célja

A gyermekeket olyan matematikai jártasság birtokába juttatni, amely megalapozza a matematikai gondolkodást, és elősegíti a legkülönfélébb problémahelyzetek felismerését, és megoldását.

7.2. Feladatok:

- A gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére, önálló problémamegoldás iránti igényére építve kedvező helyzetek teremtése a matematikai tapasztalatok, élmények szerzéséhez;
- Természetes élethelyzetek kihasználásával és szervezett keretek között örömteli matematikai tevékenységek biztosítása a differenciálás szem előtt tartásával;
- A matematikai tevékenységekhez szükséges feltételek (idő, hely, eszköz) biztosítása;
- A gyermek egyéni megismerő erőinek, problémalátásának, problémamegoldó képességének fejlesztése.

7.3. A tevékenység tartalma:

(A)

I. Összehasonlítás

1. Szabadon:

- gyermekek által kiválasztott tulajdonságok alapján;
- óvónő által kiválasztott tulajdonságok alapján;

2. Megadott szempontok szerint:

- gyermek általi szempontok szerint;
- óvónő által megadott szempontok szerint;

II. Szétválogatások

1. Szabadon

- a gyermekek szempontjai szerint;
- óvónő általi szempontok szerint.

2. Egy-egy kiemelt tulajdonság alapján

- gyermekek által kiválasztott szempontok alapján;
- óvónő által kiválasztott szempontok szerint

A szétválogatás alapját képező tulajdonságok:

- szín + árnyalatai;
- alak + állása;
- rendeltetés + élő-élettelen;
- hang: magas-mély, halk-hangos;
- anyagféleségek: fa, műanyag, fém stb;
- nagyság
- tapintás: sima-érdes, puha-kemény stb.

- egyéb tulajdonságok (például: súly, halmazállapot, íz, illat stb.)

III. Sorba rendezés

1. Sorozatalkotás csökkenő vagy növekvő sorrendben (számosság szerint, kisebbtől nagyobbig, alacsonyabbtól magasabbig, hosszabbtól rövidebbig stb.)
2. Sorba rendezés szubjektív rendezési szempontok szerint (pl. gyümölcsök sorba rendezése: melyik mennyire ízlik stb.)
3. Tárgyak, személyek összehasonlítása szabadon; egyszerű megállapítások megfogalmazása, igazságuk eldöntése, változások felismerése, megmutatása és megnevezése.
4. Elrendezett elemek sorrendjében felismert „szabályosság” szerint. (ugyanolyan sorrendben fűzzük fel a gyöngysort stb.)
5. Megkezdett sorminta folytatása a felismert szabály szerint.

(B)

I. A számfogalom előkészítése, alapozása

I/1. Mennyiségek összemérése: annak a darabnak a megmutatása, amekkorával eltér egyik mennyiség a másiktól. Példák:

- „Magasabb – alacsonyabb;
- Hosszabb – rövidebb;
- Vastagabb – vékonyabb;
- Szélesebb – keskenyebb;
- Könnyebb – nehezebb;
- Kisebb – nagyobb;
- Úrtartalom szerint;
- Lefedés + terület; stb.” kifejezések pontosabbá tétele, el nem dönthető esetekben összemérés.

I/2. . Halmazok összemérése

- 6 – 12 számkörben:
- „több – kevesebb” pontosabbá tétele párosítással;
- „ugyanannyi” fogalom értése és használata párosítás eredményeként;
- + elemek párosítása 15 -21 -ig;
- párosítás közvetítéssel is.

I/3. Kis számok összkép alapján

- A 3, 2, 1 és üres halmazok észlelése, felismerése, megnevezése számlálás nélkül összkép alapján, ellenőrzés párosítással (a B/II. témakörnél is);
- Megszámlálás, számolás kb. 6 – 12 –es számkörben;
- Hosszúság- és magasságmérés egységgel: kirakott egységek számlálása,

- Sorba rendezett elemek helye a sorban: sorszámok;
- Tapasztalatok a darabszám változásairól. Darabszámmal kapcsolatos történetek eljátszása, kirakása tárgyakkal.

(C)

I Tapasztalatok a geometria körében

I/1. Építések szabadon és másolással (+ elforgatva)

Térben:

- másolások;
- alak;
- elhelyezkedés, irány

Síkban:

- lefedések;
- építés egy feltétel megadásával, összehasonlítás különféle geometriai tulajdonságok szerint;

I/2. Tevékenységek tükörrel

Mozgás tükör előtt – tükörkép:

közeledés, távolodás;
finomabb mozgások megfigyelése.

Építkezések térben: tükörkép megépítése.

Tükrös alakzatok létrehozása:

hajtással;
folt keletkeztetéssel, nyírással stb..”tükrös – nem tükrös”, fél – egész” fogalmak megértetése.

I/3. Tájékozódás a térben és egyszerű esetekben a síkban ábrázolt világban

Téri irányok, helyhatározók, névutók megértetése és adekvát használatuk elsajátíttatása. (alá, fölé, mögé, mellé, közé, jobbra, balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között, kívül, belül, ki, be stb.) + labirintusban való tájékozódás. (Forrás: Farkas Gyuláné: Óvodai matematikai módszer- és eszközgyűjtemény, Debrecen, 1991.)

7.4. A tevékenység megszervezése:

A matematikai fejlesztés jelen van az óvodai nevelés minden területén. A különböző tevékenységek spontán adódó lehetőségeinek felismerése és kiaknázása minden óvodapedagógus feladata.

A spontán adódó helyzeteken kívül szervezett matematikai tevékenységekre is lehetőség van, amelyek esetenként a nagycsoportosok számára kötelező jellegű. Az óvodapedagógusok fokozott figyelmet fordítanak a kellő mennyiségű és minőségű, változatos eszközök biztosítására.

7.5. A tevékenység várható jellemzői óvodáskor végére:

- Összehasonlítanak tárgyakat, személyeket saját és megadott szempont szerint.
- Sorozatokat önállóan is létrehozhatnak, a megkezdett egyszerű logikai sort folytatni tudják.
- 10-es számkörben biztos számfogalommal rendelkeznek, kialakul a mennyiségi invariancia.
- Értik a „több-kevesebb-ugyanannyi” fogalmát, pálcikából ennek megfelelően kirakják a relációs jeleket.
- Két halmazról párosítással eldöntik, hogy melyik több, kevesebb.
- A tő- és sorszámneveket összekapcsolják.
- Egységgel méréseket végeznek.
- Stabil alak-, szín- és nagyságkonstancia alakul ki.
- Ismerik a tér- és síkmértani formákat, azokat összehasonlítják, megkülönböztetik.
- Szimmetrikus tér- és síkbeli alakzatokat hoznak létre utánzással, tükör segítségével, vagy anélkül.
- Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldására képesek.

8. Munka jellegű tevékenységek

„Az óvodás olyan szeretne lenni, mint a felnőtt, ezért a felnőtt minden tevékenységét, mozdulatát, egész viselkedését utánozza. Igaz ez a munka jellegű tevékenységekre is.”¹¹

8.1. A tevékenység célja:

A munkához való pozitív viszony kialakítása, a felnőttek és egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

8.2. A tevékenység feladatai

- Olyan pedagógiai környezet permanens megteremtése, amely a gyermeket valódi, illetve játékos, örömmel végzett, önkéntes munkavégzésre sarkallja, s ezáltal gyarapítja tapasztalatait, önállóbbá válik, kitartása, felelősségérzete erősödik.

¹¹ Balogh Éva: *Fejlődéslélektan I.* 2. kiadás. Debreceni Egyetem. Debrecen, 2005. 167. o.

- Elegendő idő biztosítása az önálló munkavégzésre az egyéni eltérések figyelembe vételével.

8.3. A tevékenység tartalma:

8.3.1. Naposi munka:

Értéke:

- mint közösségért végzett munka, nevelő értéke jelentős;
- fejleszti a lateralitást (jobb-bal megkülönböztetés).

Beillesztése a napirendbe:

A csoportok óvónői döntenek el, hogy bevezetik-e a naposi munkát. Ha igen, a naposoknak lehet feladata, hogy ellenőrizzék a csoportszoba rendjét játékrakáskor, illetve ebéd előtt asztaluknál megterítsenek. A terítést mindig az óvodapedagógus irányításával végzik.

8.3.2. Önkiszolgáló munka:

Értéke: önállóság, figyelem, akaraterő, feladattudat fejlesztése, különböző cselekvéssorok (például terítékkivitele) meghatározott sorrendben történő elsajátítása, majd automatizálása.

Tartalma: öltözködés, testápolás, ágyneműk ki- és berakása a zsákba, ruházat, cipő berakása a ruhás zsákba, kabát, törölköző felakasztása a fogasra, étkezések előtti terítés.

8.3.3. Alkalomszerű munkák:

Növénygondozás, a csoportszoba átrendezése, udvarseprés, gereblyezés, ágyazás, ecsetek, festékes edénykék elmosása, asztalok leterítése, a csoportszoba és öltöző rendjének helyreállítása.

Az étkezéssel kapcsolatos önkiszolgáló munkát a legkisebbek is képesek néhány hét alatt elsajátítani. Az öltözködésre, testápolásra hagyunk elegendő időt, hogy begyakorolják az ezzel járó mozdulatokat. A szülőket megkérjük arra, hogy eleinte ők is türelemmel várják ki, amíg a gyermek önállóan elrendezi holmiját az öltözőben. A gyermekmunka csak akkor éri el célját, ha a családokat is meg lehet arról győzni, hogy a gyermeket otthon is vonják be az általuk elvégezhető munkatevékenységekbe, s legyenek állandó feladataik, amiért mindig ők a felelősek.

8.4. A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- Az önkiszolgáló munkákat teljes önállósággal végzik;
- A főleges mozdulatok kiküszöbölődnek, kialakulnak a dinamikus sztereotípiák;
- Segítenek egymásnak és a kisebbeknek;

- Gondozzák az élősarok növényeit;
- Kellő mértékű felelősség- és kötelességtudat alakul ki;
- Szívesen teljesítenek apróbb megbízásokat;
- Részt vesznek az udvar seprésében, gereblyezésében;
- Észreveszik, ha rendetlenség van, azt igyekeznek megszüntetni.

9. Tanulás

Az óvodás kor egy szenzitív, fogékony korszak az ember életében, amelynek során lehetősége van számtalan olyan dolog megtanulására, amelyek egy életre beépülnek személyiségébe.

Az óvodai tanulás nagyon tágan értelmezendő, permanens folyamat, amely nem korlátozódik csupán elszigetelt foglalkozásokra, és amely folyamat eredményessége elképzelhetetlen a családokkal való együttműködés nélkül.

9.1. A tevékenység célja

A gyermeki személyiség komplex fejlesztése a fentebb ismertetett tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül oly módon, hogy közben a gyermek ismeretei is bővüljenek.

9.2. A tevékenység feladatai

- Nyitás a családok felé, több nyílt nap szervezése, az óvodai életbe való mélyebb betekintés lehetővé tétele (pl. Étkezések, tisztálkodási szokások gyakorlása, szervezett és spontán tevékenységek);
- Az óvodai tanulás, tapasztalatszerzés feltételeinek folyamatos biztosítása;
- A speciális érdeklődésű gyermekek által kedvelt témákban alaposabb jártasság, felkészültség az óvodapedagógus részéről;
- Az ismeretek tudományosan igazolt mivoltának szem előtt tartása;
- A gyermekek képességeinek megismerése, differenciált fejlesztés megvalósítása.

9.3. Az óvodai tanulás gyakorlata:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása);
- Spontán játékos tapasztalatszerzés;
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés;
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás;
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

9.4. Az óvodai tanulás eredményeképpen a gyermek:

- Elsajátítja és betartja az együttélési szabályokat, normákat (pl. köszön, megköszön, kér, feltűri a ruha ujját amikor az szükséges, WC-használat után kezet mos, stb.)

- Érdeklődő, kíváncsi, szívesen kérdez;
- Vágyik rá, hogy képességeihez mért problémahelyzeteket megoldjon;
- Életkorának megfelelő ismeretekkel rendelkezik;
- A család bevonásával, annak segítségével beszéde kulturáltabbá válik, nemkívánatos szokásai nagy részét levetkőzi.

9.5. Alapelvek a tanulási folyamat értékeléséhez:

- A gyermek képességeinek megismerése, a fejlesztés megtervezése, a fejlődés írásbeli rögzítése;
- A tanulásban kitűzött célok, feladatok szem előtt tartása;
- Az óvónők tervező, szervező munkájának, felkészültségének elemzése;
- A spontán szerzett gyermeki ismeretek érvényesülése a tanulási folyamatban;
- A családi hatásrendszernek, mint előre vagy hátra vivő tényezőnek figyelembe vétele;
- A mérce mindig a gyermek önmaga.

X. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI

1. Mikulás

Tartalma: Mikulás karakterű formák készítése változatos technikákkal. Az ünnephez kapcsolódó versek, dalok gyakorlása, ezekkel a Mikulás köszöntése, ajándékozás.

Szervezeti forma: Csoportonként, szülők számára nyilvánosan, iskolával közös szervezésben.

Időpont: december 6. a délelőtti napirendjébe beillesztve.

2. Karácsony

Tartalma: Ünnepvárás, beszélgetés az ünnepről, adventi koszorú készítése, ajándékkészítés a családtagoknak, mézes sütése. A községi karácsonyi műsorban való szerepvállalás.

Szervezeti forma: Csoportonként, kötetlen formában. Mézes sütésbe szülők, nagyszülők bevonása.

Időpont: Az első adventi héttől karácsonyig.

3. Farsang

Tartalma: Beszélgetés a farsangi szokásokról. Meghívók, álarcok készítése, teremdíszítés, kiszabáb öltöztetése, majd elégetésével a „tél elűzése” népszokás felelevenítése. Farsangi műsor előadása, jelmezes felvonulás, játékos vetélkedők, zene, tánc, ropogtatnivalók üdítők elfogyasztása.

Szervezeti forma: Csoportonként, szülők számára nyilvánosan.

Időpont: Minden év februárjának a nevelőtestület által eldöntött hetében, a délelőtti napirend részeként.

4. Húsvét

Tartalma: Kötetlen beszélgetések a húsvéti szokásokról. Húsvéti dekorációk készítése (tojásfa, stb.), a csoportszobák húsvéti díszbe öltöztetése. Locsolóversek tanulása a fiúkkal, tojásfestés a lányokkal.

Szervezeti forma: Csoportonként, kötetlenül.

Időpont: a húsvét előtti héten.

5. Anyák napja

Tartalma: Anyák napi versekkel, dalokkal az édesanyák, nagymamák köszöntése, ajándékkészítés.

Szervezeti forma: Csoportonként 15 perces időeltolással, az édesanyák, nagymamák részvételével.

Időpont: Anyák napja előtti péntek délután.

6. Évzáró

Tartalma: Az év folyamán tanult versekből, dalos játékokból ünnepi műsor összeállítása, bemutatása. Az iskolába menő nagycsoportosok elbúcsúztatása.

Szervezeti forma: A három csoport egymás után adja elő műsorát a szülőknek, hozzátartozóknak, vendégeknek. Jó idő esetén az óvoda udvarán, rossz idő esetén a községi kultúrházban.

Időpont: Május végén, vagy június első felének valamelyik hétfőjén, szülői igény szerint pénteken, vagy szombaton.

7. Születésnapok megünneplése

Tartalma: Az egy hónapban született gyermekek születésnapjának megünneplése. Tetszés szerinti, egyszerű ajándékok készítése az ünnepeltek számára. Köszöntésük kedvenc dalaikkal, verseikkel. Gyertyagyújtás, a torta elfogyasztása, fénykép készítése.

Szervezeti forma: Csoportonként. Ha igény van rá, az érintett szülők részvételével.

Időpont: Minden hónapnak a csoport pedagógiai programjában rögzített hetében, napján, ebéd után.

8. Kirándulás

Tartalma: Állatkert, vidámpark, lehetőség szerint zöldségpiac, kiállítás, stb. (pénzfüggő).

Szervezeti forma: Igény szerint szülők részvételével, autóbusszal.

Időpont: Minden év júniusában.

9. Gyermeknap

Tartalma: Évente változó tartalmú, kötetlen programok a szülőkkel és gyermekekkel. Bográcsolás, szalonnasütés. Játékos vetélkedők. (pénzfüggő).

Szervezeti forma: Szülői segítséggel az adott szervezeti nap részeként.

Időpont: Minden év júniusában.

6. Az óvoda dolgozóinak megemlékezései

Október 23.

Március 15.

- Az óvónők az ünnepeket megelőzően a gyerekekkel ellátogatnak az emlékművekhez; a gyerekek verselnek, énekelnek, és elhelyezik a maguk által készített kis zászlókat.
- Az óvoda dolgozói részt vesznek a községi ünnepségeken.

XI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda feladatainak ellátása és a gyermekek minél optimálisabb fejlődése érdekében rendszeres kapcsolatban áll más intézményekkel, szervezetekkel, amelyek közvetlenül, vagy közvetve hozzájárulnak az óvodai nevelőmunka sikeréhez, a gyermekek testi, lelki problémáinak minél alaposabb megismeréséhez, a célzott fejlesztéshez.

1. Kapcsolat a pedagógiai szakszolgálattal

A pedagógiai szakszolgálat a szülő és a pedagógus nevelőmunkáját, valamint az intézmény feladatainak ellátását segíti szükség szerint az alábbiak szerint:

- a szakértői bizottsági tevékenység,
- a nevelési tanácsadás,
- a logopédiai ellátás,
- a konduktív pedagógiai ellátás,
- a gyógytestnevelés,
- óvodapszichológiai ellátás,
- a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A szülő és a szülő egyetértésével az óvoda is kérheti az óvodával jogviszonyban álló gyermek szakértői vizsgálatát. Amennyiben a szakértői vizsgálat kezdeményezője az óvodás gyermek szülője/törvényes képviselője, az óvoda köteles közreműködni a szakértői vizsgálat iránti kérelem elkészítésében.

1.1. A szakértői vizsgálat kéréssel kapcsolatos eljárás

A **szülő, vagy** a szülő egyetértésével **az óvoda** a kitöltött **szakértői vizsgálat iránti kérelmet** postai úton, vagy személyesen **eljuttatja a járási szakértői bizottságnak.**

- Ha a járási szakértői bizottság megítélése szerint a gyermek sajátos nevelési igénye valószínűsíthető, addigi vizsgálati dokumentációját megküldi a megyei szakértői bizottságnak.
- Ha a megyei szakértői bizottság képességbecslése alapján valószínűsíthető az enyhe értelmi fogyatékoság, a gyermeknek folyamatos figyelemmel kísérésben kell részt vennie.
A folyamatos figyelemmel kísérés kezdetén a szakértői bizottság meghatározza a megfigyelésben közreműködő pedagógus feladatait.
- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a szakértői bizottság képviselője legalább két alkalommal, az óvodai foglalkozáson megfigyeli a gyermeket, és tapasztalatai alapján készíti el szakértői véleményét.

- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus - a szakértői bizottság útmutatása szerint - a gyermek, tanuló fejlődéséről rendszeresen, de legalább kéthavonta részletes értékelést készít.
- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a részletes értékelést a pedagógus átadja a szakértői bizottságnak.
- A mozgásszervi, valamint az érzékszervi (a látási, a hallási) fogyatékoság megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül is kérhető, illetve kezdeményezhető a mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi (a látási, a hallási) fogyatékoság megállapítását vagy kizárását végző szakértői bizottságnál.

1.2. Nevelési tanácsadás

Az óvoda a szülő egyetértésének kéri a negyedik életévüket betöltött gyermekek körében a tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzése céljából a pedagógiai szakszolgálat szűrővizsgálatát.

1.3. Logopédiai ellátás

A pedagógiai szakszolgálatot jogszabály kötelezi a harmadik és ötödik életévüket augusztus 30-ig betöltő gyermekek logopédiai szűrővizsgálatára.

A szűrés eredménye alapján szükség szerint el kell végezni a gyermek további logopédiai vizsgálatát, illetve kezdeményezni kell további gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatokat.

1.4. A konduktív pedagógiai ellátás

A mozgáskorlátozott sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a pedagógiai szakszolgálat az óvodai neveléshez kapcsolódóan látja el a konduktív pedagógiai feladatait. A megvalósításban – meghatározott feltételekkel – a szülő is közreműködhet.

Kapcsolattartó: az érintett gyermek óvodapedagógusa

A kapcsolat formája, gyakorisága: szükség szerint.

2. Kapcsolat a pedagógiai-szakmai szolgáltatókkal

A pedagógiai-szakmai szolgáltatások nevelési-oktatási intézmények szakmai munkájához nyújtanak segítséget.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatások köre:

- a pedagógiai értékelés,
- a szaktanácsadás, tantárgygondozás,
- a pedagógiai tájékoztatás,
- a tanügy-igazgatási szolgáltatás,
- a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése.

Az Oktatási Hivatal megyei Pedagógiai Oktatási Központja (továbbiakban: POK) minden évben elküldi az óvoda részére a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokra vonatkozó igényfelmérést.

Az óvoda megjelöli azokat a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat, amelyekre a legnagyobb szükség van.

Ezt követően, a POK-kal előre egyeztetett időpontban kerül sor az igényelt szolgáltatás nyújtására.

A POK ellátja a tanfelügyeleti, pedagógusminősítési feladatokat.

Az Oktatási Hivatal szervezetéhez tartozó Magyar Ekvivalencia- és Információs központtal – amennyiben szükséges – felvesszük a kapcsolatot külföldön szerzett oklevél elismertetése céljából.

Kapcsolattartó: intézményvezető, a pedagógus minősítésben, tanfelügyeletben érintett pedagógus

A kapcsolat formája, gyakorisága: telefon, e-mail, posta, előre egyeztetett időpontokban.

3. Kapcsolat az egészségügyi szolgáltatókkal

3.1. Kapcsolat az iskolaorvosi feladatokat ellátó háziorvossal

A háziorvos az önkormányzattal kötött megállapodás alapján biztosítja az óvodás gyermekek egészségügyi ellátását. A megállapodásban szereplő iskolaegészségügyi ellátás magában foglalja az orvos és a védőnő együttes szolgálatát.

Az egészségügyi szolgálat fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével valósul meg. (26/1997. (IX.3.) NM rendelet 1. § (2). az iskola-egészségügyi ellátásról.

Az iskolaorvos és védőnő iskola egészségügyi feladatai jogszabályban meghatározottak.

Az iskolaorvosi szolgálat a jelzőrendszer tagja, így az óvoda - amennyiben bármilyen egészségügyi elhanyagoltságot tapasztal, - azt a védőnőnek jelzi, aki a problémáról tájékoztatja az orvost.

Az iskolaorvos igazolást ad a gyermek betegsége miatti hiányzásokról.

Sürgős esetekben ellátja az óvodás gyermeket. (rosszullétek)

Kapcsolattartó: intézményvezető, intézményvezető helyettes

A kapcsolat formája, gyakorisága: szükség szerint.

3.2. Kapcsolat a védőnővel

A védőnő havonta, vagy az intézmény jelzése szerint szükségszerűen tisztasági vizsgálatot végez az óvodában.

Fejtvettség esetén elvégzi a gyermekek kontrollvizsgálatát, meghatározott eljárásrend szerint tetvetlenítést végez.

Elvégzi az óvodás korosztály egészségügyi státuszvizsgálatait.

Egymást kölcsönösen tájékoztatjuk az iskolaegészségügy kompetenciájába tartozó ügyekről.

Kapcsolattartó: intézményvezető, érintett óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős

A kapcsolat formája, gyakorisága: írásban, telefonon, e-mailben, előre egyeztetett időpontokban.

3.3. Kapcsolat a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek egészségügyi ellátását biztosító egészségügyi szolgáltatóval

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény definiálja, hogy mely gyermek számít tartós gyógykezelés alatt állónak.

A szülő kérheti a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeke óvodába járás alóli felmentését a járási hivatal hatósági osztályától. Az óvoda vezetője a felmentési eljárásban közreműködik oly módon, hogy a kérelem úrlapon szakértői nyilatkozatával támasztja alá a felmentés indokoltságát.

A felmentett gyermek szülője számára az óvoda tanácsadást, konzultációt biztosít. Ha terápiás vagy egyéb kezelésre van szükség, a szülőt gyermekével tovább irányítjuk a pedagógiai szakszolgálatokhoz, vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A megfelelő intézményekkel előzetesen felvesszük a kapcsolatot.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek óvodai neveléséhez a gyermeket ellátó egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kérelmezheti az intézményvezetőtől, hogy célfeladatot állapítson meg annak a pedagógusnak a számára, aki rendelkezik a megfelelő szakképzettséggel, és vállalja, hogy az egészségügyi intézmény szakmai vezetése alatt végzi feladatait.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátására célfeladattal elsősorban az intézményben dolgozó pedagógust kell megbízni.

A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek felmentett vagy az óvodai nevelésben résztvevő gyermek esetén az óvoda mindenképpen felveszi a kapcsolatot az egészségügyi szolgáltatóval.

Kapcsolattartó: intézményvezető, vagy akadályoztatás esetén az intézményvezető helyettes

Kapcsolat formája, gyakorisága: szükség szerint, telefonon, írásban, esetleg elektronikus formában.

4. Kapcsolat a Bajza József Községi Színtérrel

Az óvodások részt vesznek könyvtári foglalkozásokon, a könyvtárban szervezett – gyerekeknek szóló – zenés- és bábműsorokon.

A közösségi színtér közművelődési szakembere és az óvoda vezetője rendszeresen konzultálnak azokról a programokról lehetőségekről, amelyek megfelelnek az óvodások életkori sajátosságainak, és elősegítik személyiségük, képességeik fejlődést, látókörük szélesítését.

A közös konzultáció során az intézményvezető és a közművelődési szakember kölcsönösen megbeszélik egyfelől az intézmény felől érkező reális igényeket, másfelől a közösségi színtér nyújtotta lehetőségeket.

Kapcsolattartó: intézményvezető

Kapcsolattartás formája, gyakorisága: személyesen, telefonon, e-mailben, az aktualitásoknak megfelelően.

5. Kapcsolat az Együtt Segítsünk Egymáson Megyei Egyesülettel

Az Együtt segítsünk Egymáson Megyei Egyesület (továbbiakban: Egyesület) az RNO-hoz hasonlóan a gyerekek számára nyújt természetbeni segítséget, például megfelelő ruhaneműt és lábbelit. Ezen kívül lehetőségei szerint mikuláscsomagokkal kedveskedik és teszi élményszerűvé az óvodai mikulásjárást.

Az Egyesület elnöke és az intézmény vezetője korábbi kötetlen megbeszélés formájában kifejtették az óvoda és az Egyesület közötti kapcsolat szorosabbá tételének fontosságát.

A kapcsolat szorosabbá tétele a gyermekek segítésén kívül azt a célt is szolgálja, hogy más szervezetekkel, intézményekkel kibővítve létre jöjjön egy olyan fórum, ahol az emberi méltóságot szem előtt tartva, de mégis tabuk nélkül, tudunk beszélni az egyre jellemzőbb, egyre több főleg fiatallal és gyermekkel kapcsolatban tapasztalható deviáns magatartás.

6. Kapcsolat a Máltai Szeretetszolgálat helyi jelenléti pontjával

A Máltai Szeretetszolgálat (továbbiakban: Szolgálat) hosszútávra szóló pályázati program keretében működik Nyírkátán, a leszakadó rétegek felemelésén fáradozva.

Az intézmény jelzi a szolgálat felé azokat a nehézségeket, amelyek megoldása bármilyen okból nehézségbe ütközik.

Igényeink:

Szemészeti illetve fogászati szűrővizsgálat lebonyolítása. Tetűirtó szer biztosítása az érintett gyermekek számára. Jelzőrendszeri tevékenység. Logopédiai ellátás.

A Szolgálat által foglalkoztatott szakemberek az óvoda szükségletének megfelelően, az óvodai élet megzavarás nélkül végezhetik tevékenységeiket.

7. Kapcsolat a szociális segítővel

Az óvodai szociális segítség kötelezően megvalósuló tevékenység, amely ágazatközi szinten biztosít szolgáltatást az óvodában a gyermekjóléti ellátórendszeren keresztül.

Az együttműködés tartalmát a jogszabályi alapokat figyelembe véve együttműködési megállapodásban rögzítjük.

Az óvodai szociális segítő tevékenység a család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásaként a nevelési-oktatási intézményekben biztosított, elsősorban preventív jellegű megkereső és segítő tevékenység.

A szociális segítő tevékenysége az óvodában:

- egyéni segítség, tanácsadás,
- csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka) – előnyük, hogy egyszerre több gyermeket érnek el, és a prevenció hatékonyabban megvalósítható általuk;
- közösségi tevékenységek – előnyük, hogy e módszerrel is egyszerre több gyermek érhető el, és egyes programokba a szülők is bevonhatók.
- a szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, amennyiben egy gyermek/tanuló veszélyeztetettségét tapasztalja,
- A szociális segítő jelzőrendszeri munkája nem mentesíti az óvodát jelzőrendszeri kötelezettségei alól.
- Az óvoda az együttműködési megállapodásnak megfelelően támogatja a szociális segítő munkáját.

8. Kapcsolat a családdal

8.1. Alapelvek (10 parancsolat)

- A „3 T” elve: Türelem + Tolerancia + Titoktartás;
- Elismerjük a szülők elsődleges szerepét;
- Megismerjük a kölcsönös elvárásokat;
- A család erősségeire építünk;
- Kifejezésre juttatjuk elismerésünket;
- Tekintettel vagyunk a szülői igényekre;
- A szülői értekezletet érdekessé tesszük;
- Időben adunk reális, de tapintatos információkat;
- Segítünk megoldani a szülő nevelési problémáit;
- A szülőkről mindig a legjobbat feltételezzük, erősítjük szerepüket.

8.2. A kapcsolattartás módjai

A hagyományos formák (Szülői Szervezet, családlátogatás, nyílt nap, szülői értekezlet) mellett előtérbe helyezzük az informális (nyitott intézmény) kapcsolatokat:

Gyermek – óvodapedagógus – szülő

- megállapodás (pl. hogyan váljon el a szülő reggelente a gyermekétől, stb.);
- hirdető tábla
- írásbeli, szóbeli üzenet
- kérdőív
- családi nap

Szülő – óvodapedagógus

- családgondozás (szociális jellegű feladatok)
- családi életre nevelés
- közös szabadidős programok.

8.3. A kapcsolat tartalma

8.3.1. Szülőknek nyújtandó ismeretek

a.) Gyermeknevelésre vonatkozó:

- pszichológiai, pedagógiai ismeretek;
- metodikai tanácsadás (kreatív, alkotó tevékenységek, pedagógiai szituációk);
- olcsó szabadidős tevékenységek.

b.) Személyiségfejlesztésre vonatkozó:

- a szülők felkészítése családi szerepekre, szerepkonfliktusokra, életciklusokra;
- a családi élet ciklusaival kapcsolatos pedagógiai, pszichológiai problémák enyhítéséhez segítségnyújtás.

8.3.2. Módszertani ismeretek

- az interaktív tanulás;
- mikrocsoportos problémahelyzetek megoldása;
- fogalmak értelmezése (agresszió, énkép, önérvényesítés, szabad nevelés);
- pedagógiai szituációk megoldási alternatíváinak elemzése;
- tesztek, feladatlapok használata;
- konzultáció a szülőkkel a gyermekük nevelésének kérdésében.

9. Kapcsolat az iskolával

9.1. Alapelv

Az együttműködés az óvoda szakmai autonómiájának tiszteletben tartásán, valamint az iskolai oktatás és óvodai nevelés specifikumainak kölcsönös megismerésén alapszik.

9.2. A kapcsolattartás módjai

- Személyes találkozások, konzultációk
- Telefonos kapcsolat
- Nyíl napok
- Óvodai bemutató foglalkozás az alsós tanítók számára
- Óvodapedagógusok óralátogatása az első osztályban

9.3. A kapcsolat tartalma

- Az iskola a munkáltatói jogokat gyakorolja;
- Az óvoda munkaközösség vezetője tájékoztatja az iskola igazgatóját az intézményt érintő, önállóan nem megoldható problémákról;
- A volt nagycsoportos óvónők a fejlődés nyomon követése céljából az első és második évfolyamon meglátogatják volt óvodásaikat;
- Az iskolába menő nagycsoportosok játékos, interaktív formában egy tanórán vesznek részt az első osztályban;
- Az óvodából iskolába átmenet megkönnyítése érdekében az óvoda és az iskola közös munkatervet dolgoz ki az integráció jegyében;
- Az óvodások vendégül látják az első osztályosokat egy mesedélelőttre, vagy más közös tevékenységre;
- A nagycsoportos gyerekek szülei részére szervezett szülői értekezletre meghívjuk a mindenkori elsős nevelőt;
- Az iskola a nagycsoportosok számára heti egy alkalommal lehetővé teszi a tornaterem használatát;

- Az óvodai gyermekcsoportokból egy-egy óvónő részt vesz az iskolai tanévnyitón, és sok sikert kíván az új elsősöknek az iskolai munkához;
- Az óvodai Mikulás-ünnepség lebonyolításában aktívan közreműködik az iskola diákönkormányzata;
- Az alsós tanítók részére az óvoda bemutató tevékenységeket szervez.

10. Kapcsolat az önkormányzattal

10.1. Alapelv

Az önkormányzat gondoskodik a település 3-6-7 éves gyermekeinek óvodai neveléséről. Ennek érdekében óvodát működtet és tart fenn. A fenntartó önkormányzat biztosítja az intézmény működéséhez szükséges tárgyi, dologi és személyi feltételeket és gyakorolja az óvodában folyó munka ellenőrzését. Az óvoda vezetőjének beszámolási kötelezettsége van a fenntartó felé.

10.2. A kapcsolattartás módjai

- Személyes megbeszélések formájában
- Írásban
- Telefonon

10.3. A kapcsolat tartalma

- Az óvodát érintő ügyekben kölcsönös tájékoztatás (csoportindítás, nyári karbantartás, felújítás, stb.);
- A jegyző tájékoztatja az óvodát a gyermekek hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetéről;
- A szükséges anyagi erőforrás igényelése a fenntartótól, illetve biztosítása az óvoda számára;
- Számlák leadása;
- A Képviselő Testület meghívása tanévzáró ünnepségre;
- Az óvodaköteles gyermekek névsorának megküldése az óvoda számára.
 - szűrővizsgálatok elvégzése;
 - Az óvodában megbetegedett, sérültek ellátása.

11. Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal

11.1. Alapelv

A gyermek mindenek felett álló érdeke.

11.2. A kapcsolattartás módjai

- Személyesen
- Írásban

- Telefonon

11.3. A kapcsolat tartalma

- A Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatja az óvodát a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekekről, és a településre beköltöző, illetve a településről elköltöző óvodás korúakról;
- Az óvoda jelzéssel él a Gyermekjóléti Szolgálat felé, amennyiben valamely gyermek esetében elhanyagoltságot tapasztal, vagy veszélyeztető tényezők jutnak tudomására; illetve rendszertelen óvodába járást tapasztal;
- Szükség esetén a két intézmény közös családlátogatást szervez;
- Az óvoda képviselője gyermekvédelmi tanácskozáson vesz részt, illetve évente gyermekvédelmi beszámolót készít.

12. Kapcsolat a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal

12.1. Alapelv

A szociokulturális háttérből fakadó hátrányok lefaragására törekvés, a gyermekek esélyeinek növelése a sikeres iskolai teljesítmény elérése céljából.

12.2. A kapcsolattartás módjai

- Személyes kapcsolat kialakításával
- Írásban
- Telefonon

12.3. A kapcsolat tartalma

- A roma kultúra átadásában, ápolásában való segítségnyújtás az óvoda nevelőinek;
- Közvetítés az óvoda és a családok között;
- Helyi óvodai program, integrációs program megvalósításában való közreműködés.
-

XII. SAJÁTOS FELADATOK

1. Gyermekvédelem az óvodában

1.1. A gyermekvédelem célja

A gyermeket érintő káros hatások megelőzése, illetve ellensúlyozása pedagógiai eszközökkel.

1.2. Feladatok

- A gyermek fejlődését veszélyeztető okok felderítése.
- Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedés kezdeményezése a gyermekjóléti Szolgálatnál és a Járási Hivatalnál.

- A gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, pozitív érzelmi viszony kialakítása, a gyermeket körülvevő szeretetteljes óvodai légkör biztosítása.
- Éves gyermekvédelmi munkaterv készítése.
- Rendszeres kapcsolattartás a jelzőrendszerhez tartozó intézményekkel: háziorvos, védőnő, jegyző, gyermekjóléti szolgálat, a szükséges jelzések megtétele a megfelelő szervek felé.

1.3. Az óvodai gyermekvédelmi munka tartalma

- A gyermekek családi körülményeinek megismerése családlátogatás alkalmával, a gyermek anamnézisének felvétele az anyával.
- Tájékozódás a gyermekek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetéről a jegyzőn keresztül.
- Egyszülős családokban nevelkedő gyermekek száma.
- Külön élő gyermekek esetében a gyermek felügyeleti jogát gyakorló szülőről való nyilvántartás.
- Ha a gyermeket nem a szülők nevelik, nyilvántartás a gyermek gyámjáról.
- Rendszeres tisztasági vizsgálatok szervezése, különös tekintettel a fejtetvességre.
- A törvényes felügyeletet gyakorló szülő (k) nyilatkoztatása minden nevelési év elején azon 14 éven felüli személy nevééről és személyi igazolvány számáról, akik rajtuk kívül elvihetik a gyermeket az óvodából.
- Ha a gyermek törvényes felügyeletének gyakorlását bírói határozat rögzíti, a gyermeket az óvoda nem adja ki az ezzel nem rendelkező szülőnek.
- Az óvoda nem láthatási szintér, ezért a szülők vagy más vér szerinti rokonok a gyermek látogatásának helyét, idejét, mikéntjét egymással megegyezve, az óvodán kívül bonyolítsák le.
- Veszélyeztetettség nyilvántartása, a gyermek körülményeinek rögzítése, a változások folyamatos figyelemmel kísérése.

Veszélyeztetettség tényezők:

- nevelési hiányosságok;
- erkölcstelen családi környezet;
- italozó szülők;
- bűnöző családi környezet;
- rossz anyagi- és családi környezet;
- egészségügyi okok;
- megromlott családi kapcsolat.

1.4. Az óvoda kezdeményezései

- családlátogatás;

- nevelési tanácsadás;
- életmód befolyásolásával próbálkozás;
- a szülők bevonása az óvoda életébe.

2. Környezetvédelem az óvodában

A környezet védelmére nevelés az anyanyelvi neveléshez hasonlóan átszövi az óvodai nevelés egészét. Az óvodai tevékenységek során a felnőttek szolgálnak modellként a környezet védelmére nevelés sikeréhez. Az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítők a spontán élethelyzetekben és a tudatosan tervezett, szervezett tapasztalatszerzések során egyaránt ráirányítják a gyermekek figyelmét a környezetvédelem fontosságára.

Célja:

Olyan elemi magatartásformák kialakítása, amelyek hozzájárulnak a későbbi környezettudatos életmód megalapozásához.

Feladatok

- A szülők megnyerése a környezet védelmére nevelés óvodán kívüli gyakorlására, hiszen a család értékrendszere kiemelten meghatározó a gyermek személyiségének alakulása szempontjából.
- Egyszerű kísérletek végzése (szennyezett víz – tiszta víz hatásainak megfigyelése stb.).

A Föld és a rajta lévő termőföld védelme

- Kerti munkák során a gyermekek tapasztalatokat szerezhetnek arról, mennyire „meghálálja” a termőföld azt, ha tisztán tartják. A kártékony gazban nem fejlődnek rendesen az elültetett növények, a vegyszerek beszívódnak a megtermelt étkezési növényekbe is, amelyek elfogyasztva megbetegíthetnek bennünket.
- Beszélgetések arról, kinek a családja mit termel otthon, hogyan gondozza a kertet A földeken, utcákon, erdőben, vagyis a szabadban sehol nem szabad eldobálni a szemetet, hanem azt a kukákban kell eldobni.
- Komposztálás végzése: a lehullott levelek földbe ásva komposztálódnak, megérnek, és azt beledolgozva a talajba, jó termés várható.

A víz védelme

- Tudatosítjuk, hogy a „Föld” bolygón élünk. Olyan sok víz van rajta, hogy ha a felmennénk az űrbe, csak egy szép kék labdát látnánk. Ezeket a nagy vizeket óceánoknak és tengereknek hívjuk. A bennük lévő víz sós, amit nem tudunk meginni. Kevés jó ivóvíz van, és sokan vagyunk emberek. Vigyázni kell a vízre, a csöpögő

csapokat el kell zárni, főlegesen nem folytatjuk a vizet. Fontos a takarékoság, hogy sokáig legyen minden embernek jó ivóvize.

- Beszélgetések a vízi élőlények pusztulása és a szennyezett víz közötti összefüggésekről.
- A talajban, a föld mélyén is van víz, amelynek védelme szintén nagyon fontos, hiszen onnan kapjuk az ivóvizet.

A levegő védelme

- Megfigyelhetjük a repülő kondenzcsíkját, megérezhetjük az autók kipufogó gázát, és eldönthetjük, melyiket jobb beszippantani: a füstös, vagy tiszta levegőt. A szennyezett levegőtől sok ember beteg, köhög, fuldoklik, allergiás.
- Hogyan védjük a levegőt? Ahová lehet, menjünk gyalog vagy biciklivel, ne autóval. Ültessünk fákat, hiszen ahol fák, az erdő megtisztítja a szennyezett levegőt.
- Műanyagot nem égetünk, mert a füstje olyan mérgező, hogy attól súlyosan megbetegszünk mi is, és a többi élőlény is.
- Beszélgetés az otthoni szemétegetési szokásokról, a családok indirekt befolyásolása a gyerekeken keresztül.
- A dohányfüstös szobában való alvás veszélyeiről is beszélgetünk a gyerekekkel.

A növények és állatok védelme

- A „növény”, „állat”, „ember” gyűjtőfogalmak gyakorlásával és megértésével egyidejűleg az élőlények védelméről is beszélgetünk.
- Az állatokat nem kínozzuk és nem öljük meg, mert fáj nekik. Vannak, akikből sok van, és vannak, akikből kevés. Azok a védett állatok. Aki bántja a védett állatokat, azt megbüntetik. A növények éppen olyan fontosak, mint az állatok. Ők is élőlények. Segítenek a levegő tisztán tartásában.
- Az ember szerepe a környezet alakításában. Az ember tud gondolkodni, és meg tudja alkotni az épületeket, tud fákat ültetni, és tud vigyázni az állatokra, fákra, virágokra.

XIII. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja

2. Helyi Pedagógiai Program

3. A gyermekcsoportok nevelési – fejlesztési programja (annyi, ahány gyermekcsoport van az óvodában)

4. Az egyéni fejlődés – fejlesztés dokumentumai (annyi, ahány gyermek van az óvodában)

5. Felvételi előjegyzési napló (az újonnan jelentkezők beírására)

6. Felvételi mulasztási napló (gyermekek jelenlétének és hiányzásainak kimutatására)

Nyírkáta, 2022. szeptember. 01.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
2. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet)
3. Az óvodai testnevelés foglalkozások módszertana. Egységes jegyzet. Szerkesztette: Kunos Andrásné. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
4. Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Aley-typo, 1992.
5. Balogh Éva: Fejlődéslélektan I. Debreceni Egyetem. Debrecen, 2005.
6. Dankó Ervinné: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Dinasztia Kiadó, Budapest, 1996.
7. Dr. Deliné dr. Fráter Katalin: Az óvoda és a család együttműködésének korszerű formái. Hajdúböszörmény, 2004.
8. Dr. Deliné dr. Fráter Katalin: Integrált személyiségfejlesztés osztatlan óvodai csoportban. Óvóképző Főiskola gyakorló óvoda, Hajdúböszörmény, 1993.
9. Forrai Katalin: Ének az óvodában. Editio Musica Budapest, 1993.
10. Kelemen Lajos: Képességmérés az óvodában I. Kiadó: Poiforma Kft. 2001.
11. Kompetencia lapú óvodai programcsomag. SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. Budapest, 2006.
12. Kovács György – Bakosi Éva: Játék az óvodában. Debrecen, 1995.
13. Kovácsné dr. Bakosi Éva: Az óvoda funkciói és az óvodai nevelés sajátos vonásai. Lépésben a változásokkal. Szerkesztette: Kissné dr. Korbuly Katalin. Hajdúböszörmény, 1992.
14. Kövér Sándorné: Ajánlások a helyi nevelési programok továbbfejlesztéséhez. Válogatott tanulmányok I. Szerkesztette: Kissné dr. Korbuly Katalin. Hajdúböszörmény, 2003.
15. Murvai Piroska: Az élethosszig tartó tanulás elmélete és gyakorlata. <http://hirek.prim.hu/cikk/56026>
16. Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve (17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet)
17. Oktatás és képzés 2010 – Összefoglaló a „Kulcskompetenciák” munkacsoport eredményeiről. Új Pedagógiai Szemle 2005/03.
18. Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban. Okker, 1999.
19. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (32/2012. (X.8.) EMMI rendelet)
20. Vajda Zsuzsa – Kósa Éva: Az intézmények szerepe a nevelésben. Neveléslélektan.